

2022-09-27

Sammanträde	Arbetsmarknads- och integrationsutskottet
Plats och tid	Lokal Utsikten, Junogatan 2 plan 6 kl. 09:00 tisdagen den 04 oktober 2022
Ordförande	Camilla Johansson
Sekreterare	Markus Hurtig

Föredragningslista	Föredragande /tid
1. Upprop samt val av justerare	09:00-09:05
2. Utredning om behov av samordnande funktion för mänskliga rättigheter, barnkonventionen samt hedersrelaterat våld och förtryck, uppdrag nr 3 i uppdragsbilaga till Plan integration 2030 Dnr KS 2022/00135	09:05-09:50 Andréa Kihl
<i>Paus för kaffe 09:50-10:10</i>	
3. Fördelning av statsbidraget för nyanländas etablering år 2023 Dnr KS 2022/00491	10:10-10:30 Annette Jonasson
4. Informationsärenden enligt arbetsmarknads- och integrationsutskottets årshjul 2022 Dnr KS 2022/00026	
Resultat vuxenutbildningen samt information lärlingscentrum	10:30-11:00 Björn Wårnberg
Försörjningsstöd, Jobbcentrum, arbetsmarknadsinsatser	11:00-12:00 Mariett Lorentzon, Pernilla Hemberg Janzon, Anna Berneland, Annie Sörensen Ringi
<i>Paus för Lunch kl 12:00-13:00</i>	
Sommarlovspraktik	13:00-13:15 Linn Wallén, Therese Bagge

2022-09-27

Föredragningslista

Föredragande /tid

5. **Dialog kring orsaker till att c:a 3 500 personer saknar gymnasieutbildning (Arbetsmarknads- och integrationsutskottets övriga informationsärenden 2022)**

Dnr KS 2022/00025

Inledning av dialogen kring orsaker till att ca 3 500 idag saknar gymnasieutbildning (vuxna 20-64 år)

13:20-14:00

Vuxenutbildningen
och
arbetsmarknads-
avdelningen

Dialog kring hur kommunen kan bidra till att utbildningsnivån ökar

14:00-16:00

Ledamot och ersättare som är hindrad att delta i sammanträdet ska meddela detta till sekreteraren.

Tänk på att visa hänsyn vid mötet och använd inte parfym, rakvatten eller andra starkt doftande hygienartiklar.

2022-09-15

Dnr KS 2022/00135

Handläggare

Utredare Markus Hurtig

Telefon 0522-69 60 75

markus.hurtig@uddevalla.se

Utredning om behov av samordnande funktion för mänskliga rättigheter, barnkonventionen samt hedersrelaterat våld och förtryck, uppdrag nr 3 i uppdragsbilaga till Plan integration 2030

Sammanfattning

I bilaga till Plan Integration 2030 finns uppdraget att ”Utreda behovet av en samordnandefunktion i kommunen för mänskliga rättigheter, barnkonventionen, samt frågorna hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt bilagan är syftet med det politiska uppdraget ”att ta reda på om en samordnandefunktion skulle underlätta kommunens arbete med att uppfylla de lagar och bestämmelser som styr kommunens arbete med att upprätthålla mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Här ingår även de brott som begås inom hedersrelaterat våld och förtryck.”

För uppdraget har kommundirektören anvisat utredningsdirektiv. Utredningen har genomförts av enheten trygghet och samhällsskydd (delen hedersrelaterat våld och förtryck, HRV) och avd för juridik och administration, demokratiutvecklaren (delen samordnande funktion för mänskliga rättigheter och barnkonventionen).

Utredningsresultaten visar bl.a. på ett behov av kompetensutveckling inom områdena och behov av samordning av befintliga centrala stöd- och utvecklingsfunktioner. Ett förslag i utredningen är att en arbetsgrupp ska tillsättas för att se över på vilket sätt samordningen i frågorna kan ske. I utredningen föreslås också att en befintlig funktion inom enheten trygghet och samhällsskydd ska ha en samordnande roll avseende hedersfrågorna. Ett förslag är också att en ”lotsfunktion” ska inrättas. Funktionen ska vara en länk mellan myndigheter och individer som upplever hedersförtryck. En lotsfunktion föreslås etableras i socialtjänsten, barn- och utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Utredningsresultaten och dess förslag har behandlats vid kommundirektörens ledningsgrupp i augusti och utredningen är överlämnad till kommundirektören.

Kommunstyrelsen har, förutom det nu aktuella uppdraget, ytterligare två uppdrag i Plan integration 2030. Mot slutet av året planeras de tre uppdragen att slutredovisas i ett samlat ärende.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2022-09-15.

2022-09-15

Dnr KS 2022/00135

Utredning om behov av samordnande funktion för mänskliga rättigheter, barnkonventionen samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och integrationsutskottet beslutar

att notera informationen.

Malin Krantz
Kommundirektör

Markus Hurtig
Utredare

Beslutet och beslutsunderlaget ska skickas till
Demokratiutvecklaren
Enheten för trygghet och samhällsskydd

Utredning

Behov av samordnande funktion för mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck

Uppdrag nr. 3 i uppdragsbilaga till Plan Integration 2030

2022-09-15
Kommunledningskontoret
Andréa Kihl, demokratiutvecklare/utredare
Björn Segelod, säkerhetschef
Dnr: 2022/135

Kommunledningskontoret

Avdelning juridik administration, Avdelning trygghet och samhällsskydd

Postadress
451 81 Uddevalla

Besöksadress
Varvsvägen 1

Telefon
0522-69 60 00

www.uddevalla.se

E-post
kommunledningskontoret@uddevalla.se

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Uppdrag och syfte.....	4
2.1	Avgränsningar angående metod och kartläggning	4
3	Metod	4
4	Inledning	5
4.1	Mänskliga rättigheter är lagar och juridiskt bindande åtaganden.....	5
4.2	Kommuners roll i förverkligandet av mänskliga rättigheter	5
4.3	Barnkonventionen	5
4.4	Hedersrelaterat våld och förtryck	6
4.5	Agenda 2030 - globala mål för hållbar utveckling	7
4.6	Kommunens styrdokument och mänskliga rättigheter.....	7
5	Kartläggning	10
5.1	Arbete med Mänskliga rättigheter och barnkonventionen inom förvaltningarna.....	10
5.2	Behov och önskat läge inom förvaltningarna	12
5.3	Organisation för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.....	15
5.4	Kartläggning och problembild hedersrelaterat våld och förtryck	16
6	Omvärldsbevakning samordning Mänskliga rättigheter, barnkonventionen ..	18
6.1	Trollhättan kommun.....	18
6.2	Eskilstuna kommun.....	20
6.3	Kalmar.....	21
7	Omvärldsbevakning samordning hedersrelaterat våld och förtryck	21
7.1	Trollhättan Stad.....	22
7.2	Vänersborgs kommun.....	22
7.3	Stenungsunds kommun.....	22
7.4	Skövde kommun.....	22
7.5	Växjö kommun.....	22
7.6	Kalmar kommun.....	22
7.7	Söderhamns kommun	22
7.8	Eskilstuna kommun.....	23
7.9	Örebro kommun.....	23
8	Slutsatser och rekommendationer	24
8.2	Specifika förslag gällande arbetet mot Hedersrelaterat våld och förtryck:	25
9	Referenslista och mer läsning:	27

1 Sammanfattning

Utredningen visar att arbete inom mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck görs inom i alla förvaltningarna- men i olika utsträckning och inte systematiskt och samordnat. I många fall bygger arbetet på enskilda personer som brinner för vissa frågor sk. "eldsjälar". Arbete görs inom kommunen men utan samordning vilket leder till parallellt arbete och att resurser inte utnyttjas effektivt. Utredningen visar på behov av samordning, struktur och styrning samt kompetenshöjande insatser på området:

- Förvaltningarna önskar tydliga kommundirektiv från politik och högsta ledning i vad och hur kommunen ska arbeta med mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Det finns behov av kompetenshöjande insatser inom både förvaltning och politik. Det handlar om kunskap om mänskliga rättigheter, agenda 2030 och barnkonventionen och vad det innebär för verksamheten att jobba utifrån det.
- Det behövs en samordning och helhetsgrepp från kommunledningskontorets håll. Förvaltningarna önskar att centrala stöd och ledningsfunktioner kan arbeta mer samordnat för att stödja förvaltningarna i arbetet i kommunövergripande frågor, som mänskliga rättigheter.

Sammanfattningsvis efterfrågas en samordnande funktion för arbetet med mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck. Det är dock inte en ny tjänst som efterfrågas i första hand, utan en samordning av kompetenser som finns, en styrning och ledningsfunktion där också kunskapshöjande och uppföljande arbete ingår samt (åter)koppling till politiken. Utifrån omvärldsbevakning föreslås en sådan samordnande funktion organiseras under kommunstyrelsen (på kommunledningskontoret) i en strukturerad samverkan med utvecklare inom förvaltningarna. Förslaget är att en arbetsgrupp bör tillsättas för att se hur en samordning i Uddevalla ska se ut mer specifikt.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck så finns dessutom behov av en lotsfunktion, personer som kan lotsa in utsatta i de sociala system som finns på plats. Den övergripande samordningen för hedersfrågorna kan inrymmas i en befintlig tjänst, inom avdelning trygghet och samhällsskydd på kommunledningskontoret. Den befintliga hedersgrupp som finns i kommunen idag föreslås få ett tydligt uppdrag och användas i kunskapshöjande och kompetenshöjande insatser.

2 Uppdrag och syfte

I uppdragsbilaga till Plan Integration 2030 finns uppdraget att ”Utreda behovet av en samordnandefunktion i kommunen för mänskliga rättigheter, barnkonventionen, samt frågorna hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt bilagan är syftet med det politiska uppdraget ”Att ta reda på om en samordnandefunktion skulle underlätta kommunens arbete med att uppfylla de lagar och bestämmelser som styr kommunens arbete med att upprätthålla mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Här ingår även de brott som begås inom hedersrelaterat våld och förtryck.”

Uppdraget har genomförts av kommunledningskontoret med följande arbetsfördelning:

- Utreda behov av samordnande funktion för frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) ska utföras av enheten för trygghet och samhällsskydd
- Utreda behov av samordnande funktion för mänskliga rättigheter och barnkonventionen ska utföras av avdelningen för administration och juridik

Enligt utredningsdirektivet ska utredningen:

- Översiktligt beskriva hur FN:s konvention om mänskliga rättigheter, barnkonventionen och HVF hänger samman samt kopplingen till kommunens befintliga uppdrag om Agenda 2030,
- Inventera hur kommunens organisation i nuläget arbetar med frågorna, vilken kompetens som finns och vilket behov förvaltningarna eventuellt efterfrågar kring samordning, eller i övrigt identifieras av utredarna.
- Innehålla omvärldsbevakning
- Flera alternativa förslag kan och bör presenteras. Ekonomisk konsekvensbeskrivning av eventuella förslag ska lämnas.

2.1 Avgränsningar angående metod och kartläggning

Uddevalla kommun jobbar i ordinarie verksamhet och projekt med mänskliga rättigheter. Det handlar om allt från tillgänglighetsanpassning, jämställdhetsarbete, trygghetsskapande åtgärder, utredningar inom socialtjänst om individers rätt till boende, ersättning etc, jämlik skola, kultur och biblioteksverksamhet, hälsofrämjande insatser, och mycket mer. Arbete görs inom kommunen utan att det är uttalat att det handlar om mänskliga rättigheter. Utredningen har inte kartlagt allt arbete som görs inom kommunen för att säkerställa och främja mänskliga rättigheter. Fokus i utredningen är att belysa förvaltningarnas behov av samordning och hur de upplever att arbetet fungerar idag.

3 Metod

Utredningen baseras på intervjuer och samtal med representanter (utvecklare, strateger och chefer) från alla förvaltningar. Omvärldsbevakningen baseras på telefonsamtal med representanter från kommuner runt om i landet.

4 Inledning

4.1 Mänskliga rättigheter är lagar och juridiskt bindande åtaganden

De mänskliga rättigheterna tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna, som skrevs 1948. Deklarationen slår fast att alla människors lika värde och att ingen får diskrimineras. Rättigheterna gäller för alla människor för att de är just människor. För att skydda vissa grupper som är särskilt utsatta har deklarationen utvecklats vidare i olika konventioner som är bindande för de anslutande staterna, till exempel: konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, barnkonventionen, konventionen om avskaffande av all form av diskriminering för kvinnor och konventionen om avskaffande av all form av rasdiskriminering. Sverige har anslutit sig till konventionerna allt eftersom de uppkommit och rapporterar regelbundet till FN för att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna. Sverige har också anslutit sig till regionala konventioner som Europakonventionen, som är en del av EU-rätten.¹

4.2 Kommuners roll i förverkligandet av mänskliga rättigheter

Ytterst är det regering och riksdag som ansvarar för att mänskliga rättigheter förverkligas genom lagstiftning och andra åtgärder. Exempel på svensk lagstiftning med direkt bäring på mänskliga rättigheter är grundlagens olika fri- och rättigheter, kommunallagens reglering av politiska uppdrag, förvaltningslagens reglering av myndighetsutövning, skollagen, diskrimineringslagen och socialtjänstlagen. Förverkligandet av de mänskliga rättigheterna sker dock i praktiken på såväl nationell som regional och kommunal nivå. Kommunerna har i sin roll som demokratiaktörer, välfärdsproducenter, samhällsaktörer och arbetsgivare en särskilt viktig roll i att respektera och främja att mänskliga rättigheter. Att främja mänskliga rättigheter handlar om att agera och utforma det allmänna så att förutsättningar skapas för att människors rättigheter ska kunna omsättas i praktiken. En stor del av myndigheters arbete handlar om just detta: tydliga insatser för enskildas möjligheter till värdiga och meningsfulla liv. Till exempel har kommuner en viktig roll i att säkerställa *Rätt till utbildning som utvecklar personen till fullo* (art.26.2), *Rätten till social trygghet* (art. 22) och att *Främja tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i miljöer och tjänster* (art. 9 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning).²

4.3 Barnkonventionen

Barnkonventionen är en av konventionerna om de mänskliga rättigheterna och består av 54 artiklar, med fyra grundläggande principer: 1) Att inget barn får diskrimineras 2) Att barns bästa ska beaktas i alla åtgärder som berör barn 3) barnets rätt till liv överlevnad och utveckling 4) Barnets rätt att uttrycka sin

¹ Regeringskansliet (2015) FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

² Institutet för mänskliga rättigheter; SKR (2019)

åsikter och få dem beaktade i frågor som rör dom.³ Barnkonventionen ratificerades (blev juridiskt bindande) av Sverige 1990. Det visade sig dock inte vara tillräckligt för att säkerställa barns rättigheter. Därför blev barnkonventionen den 1 januari 2020 svensk lag för att tydligare synliggöra barns rättigheter och skapa ett barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.⁴

4.3.1 Implementering av barnkonventionen i kommuner

I och med att barnkonventioner blev svensk lag har kommuner ett ansvar att stärka sitt barnrättsarbete och se till att barnkonventionens artiklar omsätts i praktiken. När barnrättsorganisationen BRIS ett år efter konventionen blev svensk lag gjorde en [undersökning](#) bland Sveriges kommuner visade den att drygt 40 % helt saknade en strategi för att implementera barnkonventionen.⁵ SKR (Sveriges kommuner och Regioner) har tagit fram ett stöd för implementering av barnkonventionen i kommunerna och listat nio viktiga [framgångsfaktorer](#) för ett lokalt barnrättsarbete, några är: att ha ett politiskt beslut om att arbeta utifrån konventionen, att det finns med i styrande dokument, krav på återrapportering till politisk nivå, kartläggning av kunskapsnivån och en samordnande funktion som ser till att arbetet görs och samordnar inom den egna organisationen.⁶

4.4 Hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringens prop. 2019/20:131 definierar hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) så här:

"Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. De patriarkala föreställningarna tar sig uttryck i kontroll av flickor och kvinnor som sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete, äktenskap och äktenskapsskillnad. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom t.ex. hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga."

Definitionen används av det nationella kompetensteamet inom hedersrelaterat våld och förtryck som utvecklas på uppdrag av regeringen. Våldet och förtrycket utförs ofta av flera personer gemensamt och förövare behöver inte vara en nuvarande eller tidigare partner. De kan istället vara föräldrar, syskon, släktingar eller andra bekanta till familjen. Ibland kan det vara svårt att dra gränsen mellan offer och förövare; de som medverkar till förtrycket kan själva vara utsatta, exempelvis mödrar och unga män. Det är inte heller bara kvinnor och flickor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, utan även pojkar, män och hbtq-personer.⁷

³ Unicef- barnkonventionens ställning i Sverige

⁴ Regeringskansliet, barnkonventionen som svensk lag

⁵ BRIS (2020)

⁶ SKR (2022)

⁷ Kvinnofridslinjen (2022)

4.4.1 Svensk lagstiftning, mänskliga rättigheter och hedersförtryck

Svensk lagstiftning tar tydligt avstånd mot all form av våld och förtryck. Socialtjänstlagen och lagen om vård av unga (LVU) reglerar ingripande om ett barns hälsa eller utveckling hotas. På senare år har svensk lag skärpts vad gäller äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, samt att utreseförbud kan införas om det finns risk att barn förs ut ur landet. Hedersmotiv vid brott utgör också en grund för straffskärpning. Brottsbalken reglerar flera områden kopplade till det hedersrelaterade våldet och förtrycket bland annat brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid.⁸ FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna samt kvinnokonventionen och barnkonventionen ger ett tydligt stöd i arbetet mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Även Europarådets Istanbulkonvention gällande att bekämpa och förebygga våld mot kvinnor och EU:s brottsofferdirektiv reglerar detta.

4.5 Agenda 2030 - globala mål för hållbar utveckling

FN:s medlemsländer antog 2015 Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling. Agendan innehåller sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Globala målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp.⁹ De globala målen grundar sig i de mänskliga rättigheterna. Att som kommun arbeta med att främja de mänskliga rättigheterna innebär att arbeta för att uppnå målen i agenda. Och vice versa: ett aktivt arbete med implementering av agenda 2030 innebär att främja de mänskliga rättigheterna. Regeringen slår fast i sin handlingsplan för Agenda 2030 att Sveriges ska vara ledande i genomförandet av Agendan. Kommunerna har en central roll i genomförandet av agenda 2030 och omställningen till ett hållbart samhälle. När regeringen 2018 tog fram en handlingsplan för Sveriges arbete med Agenda 2030 gavs bland annat uppföljningen av målen en viktig roll. SCB (statistiska centralbyrån) fick uppdraget att samordna den statistiska uppföljningen och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) fick uppdraget ta fram indikatorer för kommuner och regioner gällande hållbarhetsmålen, se mer i [Jämföraren - Kolada](#)¹⁰

4.6 Kommunens styrdokument och mänskliga rättigheter

Utan att just ordet mänskliga rättigheter nämns särskilt ofta i kommunens mål, strategier och planer bygger dessa på de konventioner om mänskliga rättigheter som vi som land förbundit oss att respektera, skydda och främja:

⁸ hedersfortryck.se

⁹ Mänskliga Rättigheter och Globala målen (2021)

¹⁰ SKR (2021)

4.6.1 Visionen

Kommunens vision slår bland annat fast att alla i Uddevalla ska känna sig välkomna, må bra och ha framtidstro och att mångfald och tolerans stimulerar till hållbar utveckling.

4.6.2 Strategisk plan

I Uddevalla kommuns [strategiska plan 2020-2022](#) finns hållbarhetsdimensionerna och de globala målen med *"Hållbar utveckling, ekonomiskt, ekologiskt och socialt, är vägledande för alla beslut. Detta innebär en strävan för tillämpning av FN:s 17 globala hållbarhetsmål och Sveriges Agenda 2030 till Uddevalla kommuns lokala förhållanden."*¹¹

Social hållbarhet utgör en stor del av målen i Agenda 2030 och bygger på de mänskliga rättigheterna. Social hållbarhet innefattar de förutsättningar som individen behöver för att leva ett gott liv. Det kan vara utbildning, hälsa, trygghet, sysselsättning. I den strategiska planen beskrivs att en socialt hållbar utveckling uppnås genom *"att ge kommunens alla invånare, föreningar och näringsliv – i tätort såväl som landsbygd – förutsättningar för att kunna utvecklas i positiv riktning"* Planen befäster också att ett starkare och stabilare samhälle skapas genom att *"Arbeta för att åstadkomma jämställdhet, bejaka allas lika rättigheter och värde samt inser att mångfald är en tillgång"*. I planen slås fast att *"Samhällen med mindre ekonomiska och sociala klyftor och med hög social delaktighet har bättre hälsa och välmående. Därför är strävan att åstadkomma integration, inkludering och delaktighet"*

4.6.3 Kommunfullmäktiges styrkort

I [kommunfullmäktiges styrkort](#) finns en övergripande strategi *"Verka för tillämpning av FN:s 17 globala hållbarhetsmål och Agenda 2030"*. I styrkortet står också att kommunens ska verka för en jämlik skola, trygghet i de offentliga miljöerna och att nyanlända snabbare ska lotsas in i arbete och utbildning vilket har direkt koppling till de mänskliga rättigheterna.

4.6.4 Översiktsplanen (ÖP)

Den nya ÖP:n antogs i juni 2022 har Agenda 2030 som utgångspunkt. ÖP:n är ett vägledande dokument som ska sätta riktningen för övriga planer och strategiska inriktningar i kommunen. I arbetet med att ta fram planen har arbetsgrupper hållits kring målen och workshops för att belysa hur målen påverkar den fysiska planeringen. Kommunen bestämde 2017 att ÖP:n skulle ha ett socialt hållbarhetsfokus. Det finns bland annat finns kapitel om: arbetsmarknad, folkhälsa samt barn och unga. I kap. 2.1.3 Om tillväxt, hälsa och social hållbarhet slås fast att *"Uddevalla kommun ska säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs"*. Barn och unga nämns särskilt i kap 2.1.3.2 med hänvisning till barnkonventionen:

I Uddevalla kommun ska..

... beslutsfattare och tjänstepersoner har kunskap om barns rättigheter för att kunna omsätta denna kunskap i den kommunala verksamheten

... alla beslut av strategisk karaktär redovisa för hänsynstagandet av barnets bästa för att tillgodose att Barnkonventionen efterlevs i den kommunala organisationen.

... barnets perspektiv beaktas genom en aktiv och regelbunden dialog med barn och unga. Metoden för att lyssna på, fråga och återkoppla till barn ska ske med metoder som är flexibla, utifrån barnens förutsättningar och i ett för barn tillgängligt forum.

... barnperspektivet beaktas i planering som påverkar barn och unga genom att en bredd av kompetens och professioner är delaktiga för att stärka barnets rättigheter genom samverkan.

Förutom de övergripande planerna finns några långsiktiga strategiska dokument med tillhörande politiska uppdrag, en av dem är Plan Integration 2030.

4.6.5 Plan Integration 2030

[Plan Integration 2030](#) är ett långsiktigt strategiskt dokument, med övergripande målsättning att förbättra integrationen genom att minska segregationen och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Mänskliga rättigheter tas upp i planen kopplat till hållbarhetsmålen "Genom att på alla nivåer, från det globala till det lokala, sträva mot att uppnå dessa mål byggs tillsammans en värld med hållbara samhällen där mänskliga rättigheter efterlevs och respekteras. Detta krävs för att alla människor, oavsett bakgrund och livsvillkor, ska ges möjlighet till ett tryggt och meningsfullt liv". Planen innehåller strategiska ställningstagande inom tre områden med bäring på de mänskliga rättigheterna och koppling till hållbarhetsmålen:

Boende och Trygghet

- Alla ska ha tillgång till ett rimligt boende på lika villkor, med en trygg närmiljö.
- Kommunen ska bestå av attraktiva och likvärdiga bostadsområden med välkomnande offentliga miljöer.
- Alla ska kunna känna sig trygga och kommunen siktar därför mot nolltolerans av kriminalitet.

Arbete och studier

- Stärka barn och ungas möjligheter till en bra start i livet.
- Alla ska ges möjlighet till relevant utbildning och egen försörjning.
- Nyanländas etableringstid ska förkortas.

Demokrati

- Förtroendevalda politiker deltar aktivt för utövande av demokrati och medinflytande på jämlika villkor.
- Utveckla, skapa och stötta en variation av mötesplatser och tillgängliga offentliga miljöer.
- Alla former av hedersrelaterat våld och förtryck ska förebyggas och bekämpas

Sammanfattningsvis finns det politiskt fastlaget i styrdokumentet att Uddevalla kommun ska verka för att tillämpa agenda 2030, främja mänskliga rättigheter, stärka barnrättsarbetet samt förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

5 Karlläggning

5.1 Arbete med Mänskliga rättigheter och barnkonventionen inom förvaltningarna

Alla förvaltningar arbetar med de mänskliga rättigheterna i någon form, även om det inte alltid är uttalat att det är just mänskliga rättigheter. Jämställdhet, tillgänglighet, integration av nyanlända, trygghetsskapande åtgärder, folkhälsa och arbete för att motverka diskrimineringsgrunderna är områden som lyfts i samtalen. Det är framförallt inom Socialförvaltningen och Barn och utbildningsförvaltningen som mänskliga rättigheter kopplas till lagar (socialtjänstlagen och skollagen). I samtalen om hur förvaltningarna arbetar med mänskliga rättigheter tas arbetet med Agenda 2030 upp som exempel. Agenda 2030 upplevs i många fall som mer uttalat och känt inom kommunen än just mänskliga rättigheter. När det gäller barnkonventionen uppger alla förvaltningar att de har att förhålla sig till barnkonventionen i sitt arbete men efterlevnaden av den och kunskapen om den kan bli mycket bättre.

5.1.1 Socialförvaltningen (SOC)

Inom SOC ingår mänskliga rättigheter i alla insatser som görs. Många rättigheter finns nedbrutet i lagstiftningen. Dock bedömer man att mer kunskap behövs inom mänskliga rättigheter, utifrån det uppdraget som socialtjänsten har.

”Mänskliga rättigheter ingår i allt vi gör, det genomsyrar allt, men det finns ingen handlingsplan”

Inom SOC finns en person som utbildar i barnkonventionen som en del i kompetensplanen. Man upplever att kunskapen om och arbetet med barnkonventionen är något som kan bli bättre inte minst t ex. en större tydlighet i beslut att man enats för barnets bästa.

5.1.2 Barn och utbildningsförvaltningen (BUN)

Även inom BUN beskrivs arbetet med mänskliga rättigheter som en del i det dagliga arbetet, många styrdokument bygger på rättigheterna. Rätten att inte diskrimineras och kränkas, rätt till utbildning, stöd för att lyckas i skolan nämns som exempel. Något som framhålls är att rättigheterna ”Inte gör sig själv”. När det gäller barnkonventionen behövs både mer kunskap om konventionen och att faktiskt agera efter barnkonventionen- att i praktiken se barn och unga som rättighetsbärare.

”I till exempel grundskolan handlar det om att kunna ta med barnens röst in i det som berör dom. Vi har lätt vi vuxna att komma med förslag på hur vi ska göra. Svårare att fråga eleverna. Att ha ett elevråd är inte en check på det.”

Det finns inom BUN ett pågående utvecklingsarbete kopplat till mänskliga rättigheter och barnkonventionen och den nya läroplanen som kom i juli som har ett tydligare fokus på jämställdhet och heder.

5.1.3 Kultur och fritidsförvaltningen (KULF)

Inom KULF utgår man från rättigheterna i och med arbetet med agenda 2030 och diskrimineringsgrunderna. Mänskliga rättigheter ses som en del i agenda 2030 och en förutsättning för att skapa hållbara verksamheter. Dock är upplevelsen att det inte finns ett strukturerat arbete med mänskliga rättigheter. Eftersom förvaltningen jobbar för barn och unga nämns barnkonventionen som särskilt viktig och något som det behövs mer kunskap om. Att utveckla verksamheten utifrån barnkonventionen och agenda 2030 är något som bedöms kräva medvetenhet och aktiva val.

”Att arbeta för att uppnå mänskliga rättigheter kan innebära att behöva arbeta mer för en marginaliserad målgrupp. Det kräver medvetenhet och vilja hos politik och förvaltning”

5.1.4 Samhällsbyggnadsförvaltningen (SAM)

Inom SAM tas mänskliga rättigheter upp som något man inte jobbar uttalat eller konkret med, det är snarare agenda 2030. I praktiken jobbar förvaltningen med rättigheterna genom perspektiv som jämställdhet, tillgänglighet och trygghet i planering, byggnormer etc. Barnkonventionen finns med genom barnkonsekvensanalyser och utredningar kopplat till detaljplanearbetet men även inom måltidsservice. Både barnkonsekvensanalyser och sociala hållbarhetsanalyser lyfts upp som något som förvaltningen kan bli mycket bättre inom. Man bedömer att det inte finns tillräcklig kunskap om mänskliga rättigheter och dess koppling till jämställdhet, tillgänglighet etc. När det gäller barnkonventionen upplever man att nytexaminerade har bättre kunskap. Det kan en generationsfråga, och att högskoleutbildningar i större uträkning har med har med de perspektiven idag i sina kursplaner.

5.1.5 Kommunledningskontoret (KLK)

På KLK arbetar personer med bland annat folkhälsa, samhällsplanering, demokrati, trygghet och säkerhet, integration av nyanlända, miljö, arbetsmarknadsinsatser och samordning av rättigheter för nationella minoriteter. Uppfattningen inom KLK är att mycket görs inom kommunen som helhet, men utan en övergripande bild och att en hel del arbete sker parallellt. Sammanhang och samordning är behov som lyfts från kommunledningshåll. Önskan är att övergripande stöd-och utvecklingsfunktioner så som utvecklare, strateger, förebyggande funktioner, statistiker m.fl får ett sammanhang att verka i där de lär känna varandra, tar del av varandras kompetenser och kan stötta förvaltningarna mer samordnat. En samordning av förvaltningsövergripande

stödfunktioner, ska handla om att stärka förvaltningarna i deras ordinarie arbete, inte göra arbetet åt förvaltningarna. Utöver en samordning på kommunledningskontoret lyfts behovet av ett förvaltningsövergripande nätverk/forum/ arbetsgrupp med utvecklare/strateger och samordnare inom de olika förvaltningarna. Man tror inte en samordnande funktion inom mänskliga rättigheter, och barnkonventionen nödvändigtvis behöver bestå i en ny tjänst (ex. en MR strateg). De övergripande funktioner som intervjuats bedömer dock att de själva skulle behöva mer kompetensutveckling om de ska arbeta stödjande och kompetenshöjande inom just mänskliga rättigheter och barnkonventionen.

5.1.6 Kartläggning inför att barnkonventionen blev lag

I och med att barnkonventionen trädde ikraft som lag 1: a januari 2020 gjordes folkhälsostrategien en kartläggning i vilken utsträckning förvaltningarna arbetar med barnkonventionen. Kartläggningen presenterades i arbetsmarknads-och integrationsutskottet den 13 februari 2020. Sammanfattningsvis visade läget då att förvaltningarna arbetade med barnkonventionen på olika sätt och i olika stor omfattning. Socialtjänsten hade då utbildat de flesta medarbetare inom individ och familjeomsorg samt tagit fram en plan för arbetet med barnkonventionen. En del kompetensutvecklingsinsatser och gemensamma utbildningsdagar hade genomförts inom alla förvaltningar. Sammanfattningsvis pågick arbete med barnkonventionen men upplevelsen var att det inte gjordes systematiskt och det fanns ingen tvärssektoriell samverkan.

Vid ett antal gånger i samband med att barnkonventionen blivit lag har kommunfullmäktige samt kommundirektörernas ledningsgrupp informerats om lagen och vad det innebär. Kommundirektör och förvaltningsledning valde att inte tillsätta en central samordnare för detta utan låta förvaltningarna arbeta med barnkonventionen utifrån sina egna förutsättningar.

5.2 Behov och önskat läge inom förvaltningarna

5.2.1 Behov av kunskap om mänskliga rättigheter, barnkonventionen och agenda 2030

Samtliga förvaltningar lyfter att en grundläggande kompetens behövs gällande mänskliga rättigheter och barnkonventionen. För att öka medvetenheten, både hos tjänstemän och politiker. Upplevelsen är att viljan att jobba med det finns, men inte kunskapen om vad det innebär att implementera det. Det behövs kunskap om agenda 2030, mänskliga rättigheter och barnkonventionen för att kunna arbeta med det och förstå vad det innebär för verksamheten.

”Kommunen har inte gjort någon satsning gällande barnkonventionen. Det har inte uppmärksamats i kommunen som organisation. Vi behöver sätta fokus på det genom fortbildning, utbildning. Vad gör vi? Vad kan vi göra bättre?”

Förvaltningarna lyfter att kunskap och bra arbete som görs inom förvaltningarna men också hos externa aktörer skulle kunna användas i ett kompetenshöjande arbete. Ett exempel är kunskapen om barnkonventionen som finns inom förskoleförvaltningen och deras arbetet tillsammans med Hälsokällan Fyrbodal.

5.2.2 Behov av tydliga kommundirektiv från politik och högsta ledning

Det som förvaltningarna saknar är en tydlighet att man ska jobba med barnkonventionen och mänskliga rättigheter och att det är tydligt att det är prioriterat från politik och ledning. Med tydliga mål från politik och högsta ledning kan förvaltningarna bryta ner- vad betyder detta för vår verksamhet. Vad innebär det (ex. agenda 2030) vad görs idag och hur kan bli bättre? Här är kunskap och kompetensinsatser viktigt för att förstå vad det innebär.

Uppfattningen inom förvaltningarna är att mycket arbete med barnkonventionen och mänskliga rättigheter görs på olika håll men i spridda hörn och utan samordning. Det innebär också att en hel del parallellt arbete görs. Både inom och mellan förvaltningar.

"Jag saknar samordningen i dessa frågor. Men en ny tjänst behöver inte vara svaret. Just nu jobbar vi mycket parallellt. Men får vi "vi ska jobba med det, vi ska ha en organisering för det, vi ska ha mål och uppföljning". Uppdrag, samordning, uppföljning"

5.2.3 Strukturer och systematik för arbetet med mänskliga rättigheter- ej bundet av personer/eldsjälar

Trots att förvaltningarna arbetar med mänskliga rättigheter och barnkonventionen tycker man inte att det finns någon systematik i det med tydliga direktiv uppifrån, mål och uppföljning. När det blir ett bra arbete med de mänskliga rättigheterna, upplevs det mer vara "tur" och/eller att det är personbundet sk. eldsjälar som brinner för vissa frågor och driver dessa.

"Vi är många som jobbar med dom här frågorna men i spridda hörn både inom sektionen och utanför. Vi har det i vårt uppdrag, i skolan också, men det bygger på eldsjälar. Det blir inte resurseffektivt och vi når inte de bästa resultaten. Vi behöver jobba utifrån tydliga mål och uppdrag. "

HRV- gruppen nämns som ett exempel där arbetet bygger på eldsjälar som lägger sin arbetstid på ett uppdrag- i det fallet det hedersrelaterade våldet och förtrycket- utan någon styrning eller finansiering.

5.2.4 Prioritering och ett samlat helhetsgrepp istället för olika planer

Förvaltningarna upplever att olika planer som aktiverar förvaltningarna i olika uppdrag kommer från kommunledningshåll, men utan samordning. Det är inte heller tydligt vad som faktiskt är politiskt prioriterat i slutändan.

"Det händer att det kommer en plan och uppdrag som förvaltningen ska jobba med. Sen kommer det fram politiskt att det inte var så intressant att jobba med. Det skjuts ut planer utan ett helhetsgrepp, det behöver vara förankrat i hela organisationen".

Det lyfts hur alla handlingsplaner har sina poänger men att det blir egna spår och behöver struktureras ihop från kommunledningshåll. Det kommer spridda skurar kring integration, folkhälsa, kris och beredskap, trygghet, miljö, demokrati, jämställdhet. Önskan är att kommunledningen kan arbeta ihop olika planer och

andra styrande dokument så det inte blir en / område, vara enhetliga i hur uppdrag skickas ut, på vilket sätt och i vilken omfattning förvaltningarna förväntas avsätta resurser. Det är den interna samordningen för att skapa förutsägbarhet och tydlighet i förvaltningarna kring hur, när och i vilken omfattning olika frågor ska prioriteras som efterfrågas.

Något som nämns är att mänskliga rättigheter och barnkonventionen borde komma in i kommunfullmäktiges styrkort för att förvaltningarna sedan kan se på det utifrån sin verksamhet. Det lyfts också att politikerna måste kunna prioritera och fokusera, inte springa på alla bollar.

”Politikernas uppdrag måste vara att tratta ner- vi har väldigt många strategier. Hur följer man upp alla dessa?”

5.2.5 Behov av samordning, samordnande funktion

En samordnande funktion i form av en person, till exempel en strateg på centralt håll är inte det som efterfrågas i första hand. Det som först och främst efterfrågas är en tydlig riktning i vad man ska jobba med och hur samt en samordning av de kompetenser som finns och det arbete som görs inom förvaltningarna. Något som lyfts återkommande i samtalen är att det är dumt att tillsätta exempelvis en MR - strateg om det fortfarande inte är tydligt hur vi ska jobba med frågorna- vad ska den personen göra? Förvaltningarna vill att de centrala stöd och utvecklingsfunktionerna inom till exempel övergripande områden som trygghet, integration, folkhälsa, demokrati, hållbarhet som finns idag på KKK samordnar sig, att de ska jobba mer ihop och vara samlade under samma chef. Utvecklingsavdelningen som fanns i Uddevalla förut tas upp i samtalen, upplevelsen är att arbetet fungerade bättre då.

”Vi upplever att det är en svaghet att funktioner som din (red. anm: demokratiutvecklare), folkhälsa och andra funktioner som idag inte sitter tillsammans. Det innebär ibland tror jag, att vi springer på fler bollar än vi behöver, att vi, om funktioner som dessa var samlade, skulle kunna optimera arbetet bättre.”

5.2.6 Behov av ytterligare övergripande kompetens/resurs inom barnkonventionen och agenda 2030?

Sammanfattningsvis är behovet först och främst en tydlig riktning och samordning av de kompetenser som finns. Finns det sen behov av ytterligare en funktion/tjänst är förvaltningarna inte främmande för en centralt placerad tjänst som kan arbeta stödjande och kunskapshöjande och driva på inom frågor som rör kommunen övergripande.

”Sedan saknas det en samlad kompetens, om det heter strateg, samordnare eller vad som kring vissa frågor som kommunen behöver ta ett samlat grepp om. Som barnkonventionen, Agenda 2030. Nu lämnas förvaltningarna ensamma att driva dessa frågor utan stöd och resultatet blir därefter. Om det överhuvudtaget blir resultat”

Önskan är då att denna funktion kan jobba med strukturer, styrning och ledning och jobba kunskapshöjande. En funktion som kan stötta förvaltningarna i konkret arbete, att få politiska mål att sippra ner och bli verkstad och inte minst arbeta med uppföljning. Funktionen behöver ha ett paraplyseende och ett mandat. Det ska inte vara någon som är en "sidospelare" eller förväntas göra lite samordning som en del av sin tjänst. Samtidigt efterfrågas inte heller en någon centralt placerad strateg som gör en till handlingsplan.

"Har svårt att se hur en tjänst ska jobba med mänskliga rättigheter. Isåfall är det en annan typ av tjänst för att få med den i strukturen, styrning och ledning. Vi behöver inte en central strateg som säger att nu ska ni jobba med mänskliga rättigheter, tack och hej. Vi behöver inte heller någon som tar fram en till plan"

5.3 Organisation för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck finns inom alla kategorier av människor och därmed i alla verksamheter inom Uddevalla kommun, men främst ligger ansvaret för kompetenshöjning och utvecklingsarbete inom Avdelningen för Barn och Unga inom socialtjänsten samt Barn- och utbildningsförvaltningen. Inom avdelningen Barn och Unga är det främst myndighetsenheterna, bla Mottagningsenheten och Utredningsenheterna, familjerätten samt Enheten mot våld i nära relationer som möter målgruppen i det initiala skedet

Mottagningsenheten består av VIN (våld i nära relation) -handläggare för vuxen, Mottag barn och unga samt Socialjour Fyrbodol.

5.3.1 Enheten mot våld i nära relation

Enheten mot våld i nära relationer arbetar mot barn och vuxna. I enheten ingår Kriscentrum, Barnahus Fyrbodol/Uddevalla och Vingen skyddat boende. Kriscentrum är en samtalsmottagning som arbetar med stödjande och motiverande samtal utifrån våld i nära relationer. Både våldsutsatta, våldsutövare och barn och unga 4-18 år ingår i målgruppen. Samtalen är biståndslösa (ingen myndighetsutövning).

Fram till november 2019 fanns 50 % samordnare på Kriscentrum, denna togs då bort på grund av besparingar. Därefter ingår i enhetschefens roll även en samordnande funktion som innebär konsultation i ärenden rörande våld i nära relation både för socialtjänsten men även andra verksamheter inom kommunen som möter frågan kan ringa för konsultationer. Även kunskapsspridning ingår i den samordnande funktionen.

5.3.2 Barnahus Fyrbodol och resurscentrum heder

Barnahus Fyrbodol är fördelat på tre filialer; Trollhättan (4 kommuner), Uddevalla (9 kommuner) samt Åmål (1 kommun), huvudkontoret är i Trollhättan. Man arbetar med barn i åldern 0-18 år, där det finns ev misstanke om brott mot barnet. På Barnahus finns såväl rättsliga som konsultativa samråd där samverkan

mellan polis, åklagare, BUP och socialtjänst sker. Barnhusets samordnare har också i sitt uppdrag att ge konsultationer och stöd i hanteringen av ärenden till professionella som möter målgruppen brott mot barn.

I ärenden rörande hedersrelaterat våld och förtryck kopplas alltid en samverkan på med Fyrbodals Resurscentrum Heder. Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck ingår i Barnhus Fyrbodal och arbetar mot 17 kommuner varav Uddevalla är en. Syftet är att ge konsultationer (stöd till yrkesverksamma), stöd till utsatta (hjälpplanje), vara en brygga till hjälpande myndighet, vara ett stöd på socialkontoret, stödjande samtal, kartläggning samt kompetenshöjande insatser, öka kunskapen om heders relaterat våld och förtryck. Resurscentrum riktar sig till personer i åldern 0-18+.

5.3.3 HRV-grupp

I Uddevalla finns det en Hedersgrupp/HRV-grupp, i gruppen finns förskolerektor, skolsköterska, Hälsokällan, kuratorer, socialtjänst, fritidsledare. Man sprider kunskap, ordnar med utbildningar. Gruppen träffas en gång per månad. Den har hittills drivits i projektform och finansierats genom hälsopolitiska rådet.

5.4 Kartläggning och problembild hedersrelaterat våld och förtryck

5.4.1 Förstudie hedersrelaterat våld och förtryck 2019

Våren 2019 gjordes en förstudie i kommunen¹² med syfte att kartlägga arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck, inom framförallt skola och socialtjänst. Syftet med förstudien var även att lägga fram förslag på förbättringsområden. Förstudien visade att det fanns en osäkerhet inom socialtjänstens enhet barn och unga i hur svåra ärenden ska hanteras, en bidragande orsak var hög personalomsättning. Parallellt med detta visade förstudien att det fanns en utbredd misstänksamhet mot socialtjänsten hos vissa grupper som ledde till att många inte öppnar sig för socialtjänsten. Inom skolan fanns grundläggande kunskap om HRV bland chefer och medarbetare men många uppgav att de saknade en fördjupad kunskap som innebär att upptäcka signaler och sedan att kunna bemöta barnet/ungdomen i det. Det fanns heller ingen samverkan mellan skolor för att utnyttja den spetskompetens som fanns.

Bland slutsatserna och förslagen i utredningen 2019 fanns bland annat förslag att anställa en person med spetskompetens heder inom utredning barn och unga socialtjänsten samt att skapa en handlingsplan för arbetet mot hedersförtryck, från förskola till gymnasiet. En annan slutsats var behov av utökad kommunal närvaro i de segregerade områdena och mötesplatser för unga vuxna. En ytterligare rekommendation var att HRV -gruppen skulle ges ett uppdrag och utökad mandat.

Inom socialtjänsten har följande förändringar skett sedan utredningen: all personal inom socialtjänsten utredning barn-och unga har fått kompetenshöjning inom

¹² Barksten Sävland (2019)

HRV, i introduktionen finns även en utbildningsdel inom HRV. För spetskompetens vänder man sig idag till hederscentrum.

5.4.2 Aktuell problembild hedersrelaterat våld och förtryck

- Det finns ett stort antal verksamheter som berörs av hedersrelaterat våld men ingen egentlig uppgiftställning annat om frågan "följer med" i ett normalt ärende.
- De grupper eller enskilda som arbetar eller har arbetat med frågan saknar mandat eller uppgiftsbeskrivning.
- Mycket hantering av HRV sker pro bono vilket skapar en ojämn kvalitet sett över tid beroende på oklara anställningsförhållanden.
- Frågan spänner över flera verksamheter i kommunen utan att det finns en utsedd känd central samordning. Detta skapar lätt parallella spår och uppdrag.
- Det finns en undermålig samordning avseende hedersrelaterade frågor med andra samhällsaktörer som exempelvis Polis och Åklagarmyndigheten.
- Utbildning och information är ytterst viktigt i alla typer av frågor. Det saknas idag utsedd känd ansvarig för information och utbildning avseende hedersrelaterat våld och förtryck.
- Hedersrelaterade frågor har historiskt i huvudsak bedrivits i ett främjande och förebyggande fokus. Det finns anledning av skärpa till kommunens stöd till att genomföra anmälningar avseende hedersrelaterat våld och förtryck.
- Personer som anmäler hedersrelaterade frågor blir lätt överväldigade av myndigheters reaktion eller hanteringsmetoder, detta utan att dessa på något sätt är felaktiga.
- Det finns en bred kunskapsbas i kommunen men då det saknas en central samordning av HRV frågor tas inte denna tillvara.
- Information om möjligheterna kring barnahus Fyrbodals är förhållandevis okänd utanför socialtjänsten.

5.4.3 Brottslig kontext avseende heder

Frågor avseende heder angränsar till arbetet med mänskliga rättigheter och exempelvis barnkonventionen. Det som står ut i frågan avseende HRV är att det oftast har en straffrättslig konsekvens. Det går inte med lätthet att anse HRV frågor är sociala problem som löses genom enbart information eller kampanjer, att utsätta någon för våld eller trakasserier oavsett fråga är en straffrättslig fråga som skall hanteras av utpekade myndigheter. Arbete med hedersrelaterat våld och förtryck bör därför ses som två delar, en informerande och förebyggande del samt en repressiv del där samhället stödjer och underlättar anmälningar.

6 Omvärldsbevakning samordning mänskliga rättigheter, barnkonventionen

Det är vanligt med någon form av samordning kring hållbarhet och mänskliga rättigheter (inkl. barnkonventionen) i kommuner. Ofta handlar det om strategier/utvecklare/samordnare som arbetar på en avdelning på kommunledningsnivå, med syfte att få övergripande politiska mål att bli verkstad.

6.1 Trollhättan kommun

6.1.1 Avdelning hållbart samhälle samordnar hållbarhetsarbetet

I Trollhättan samordnas det sociala samt det miljömässiga hållbarhetsarbetet inom avdelningen hållbart samhälle som är sorterad under kommunstyrelsen förvaltning tillsammans med ekonomiavdelning, personalavdelning och kommunbstaben.

Avdelningen hållbart samhälle har funnits i över 10 år. På avdelningen arbetar idag två personer med miljömässig hållbarhet och fyra personer med social hållbarhet. Alla kallas hållbarhetsstrateger. Strategerna har delat upp arbetet mellan sig. Det är dock inte vattentäta skott mellan områdena utan man försöker arbeta utifrån ett agenda 2030-perspektiv. Inom social hållbarhet är det en uppdelning mellan områdena:

- Folkhälsa samt kvinnofrid
- Kunskapshöjande insatser inom Mänskliga rättigheter, samordning pride, internationell kvinnodagen
- Rättigheter för nationella minoriteter
- Funktionsrätt (denna person går också in mer operativt i förvaltningarnas arbete)

Det brottförebyggande och våldförebyggande arbetet drivs av två personer inom enheten Skydd och Säkerhet, som finns inom samma kontor.

När det gäller heder så finns hedersrelaterat center inom Fyrbodal. Kommunen har därför ingen egen resurs inom just det.

Inför ikraftträdande av barnkonventionen samordnande en av de befintliga strategerna arbetet, genom att inrätta ett barnrättsnätverk och samordna kompetenshöjande insatser. Nämndsekreterare fick en roll att bevaka ärenden och påminna handläggare om barnkonventionen i beslutsunderlag mm- att bedöma om ärenden påverkar barn och på vilket sätt. Sedan lagen infördes upplevs arbetet rulla på i förvaltningarna och det fanns inte längre behov av nätverket.

6.1.2 Bryggan mellan politiska ledningen och förvaltningar

Avdelningen hållbart samhälle jobbar nära det politiska utskottet för social hållbarhet. Kortfattat ser avdelningen till att det blir verkstad av de politiska målen inom social hållbarhet och följer upp arbetet, man beskriver sig som "dialogpersoner" en brygga mellan den politiska ledningen och förvaltningar. Strategerna går också in och stöttar upp med ex. kompetensinsatser, men går inte in i rent operativt arbete. Inom avdelningen är man medveten om att den kan uppfattas som toppstyrd som "dom på femte våningen". Man har också märkt att

förvaltningar ibland har högre förväntningar på strategernas närvaro i direkt utvecklingsarbete, mer än vad de kan leva upp till. Det är något avdelningen är medveten om och jobbar med genom att lyssna av, föra dialog, vara närvarande. Strategerna försöker också vara tydliga med vad förvaltningarna kan förvänta sig av dom. De har kontakt med förvaltningsledningar, så att det är med på tåget, snarare än att ha direkt kontakt med en enskild verksamhet.

6.1.3 Social hållbarhetsgrupp med representanter från förvaltningar och bolag

Avdelningen har nära dialog med förvaltningarna genom sociala hållbarhetsgruppen (se nedan). *"Samverkan bygger på respekt och kunskap för andras uppdrag. Vi på den centrala avdelningen måste veta vad som pågår innan vi kommer med pekpinnar. Där är den sociala hållbarhetsgruppen viktig"* beskriver en representant på avdelningen. Gruppen träffas 1 ggr i månaden tillsammans med representanter från alla förvaltningar samt de kommunala bolagen. Det är ett arbetande nätverk, där det också formas mindre arbetsgrupper mellan mötena. Genom gruppen får strategerna kunskap om vad som görs ute i förvaltningarna och kan se hur det stämmer överens med de strategiska målen i kommunen. Strategerna på avdelning hållbart samhälle jobbar nära politiken och kan föra in frågor i gruppen, men också föra tillbaka frågor från gruppen till politiken. Kopplingen mellan utskottet och gruppen är viktig- gruppen är ofta remissinstans i frågor som lyfts i utskottet.

6.1.4 Strategi för social hållbarhet samt gemensam färdplan social hållbarhet

Det finns en strategi för social hållbarhet i kommunens övergripande styrdokument Mål och resursplan. Denna fastställs varje mandatperiod men revideras varje år. Strategin beskriver social hållbarhet utifrån ett kommunperspektiv samt tar upp fyra olika ställningstaganden med inriktningar inom varje ställningstagande och dess koppling till hållbarhetsmålen ([vidare läsning](#)). Utifrån strategin har en gemensam färdplan för social hållbarhet tagits fram där politikerna tagit fram fem prioriterade områden där det behövs kraftsamling. Områdena hamnar i sin tur i nämndernas egna handlingsplaner:

- Samverka så att fler hittar vägen till jobb – fokus på unga,
- Tidiga insatser för att förebygga användning av ANDT, (alkohol, narkotika, doping och tobak)
- Främja jämställdhet och förändra normer som stödjer våld
- Föräldraskapsstöd – föräldrar som resurs
- Samverkan för bra bostäder i många olika målgrupper i våra stadsdelar (den byggda miljöns påverkan på social hållbarhet)

Varför behövdes då en färdplan för social hållbarhet? Det behövdes för att få en prioritering från politiken, en kartlagd linje som gäller längre en ett år. Planen togs

fram då man konstaterade att det gjordes mycket men utan direkt samordning. Det var viktigt att fokusera på saker samtidigt för att undvika parallellt arbete: till exempel att en förvaltning arbetar med ANDT ett år medan en annan förvaltning gör det året senare. Genom en gemensamt framtagna social hållbarhetsplan ville man också undvika en situation med flera olika planer: barnrättsplan, jämställdhetsplan etc.

6.2 Eskilstuna kommun

6.2.1 Avdelning för social hållbarhet

Eskilstuna kommun har en avdelning för social hållbarhet, under kommunstyrelsen. Avdelningens uppdrag är att styra, leda, samordna, utveckla och följa upp arbetet med social hållbarhet inom kommunkoncernen. Avdelningen stödjer förvaltningar och bolag för att kommunkoncernen ska uppnå de politiskt beslutade målen och uppdragen i den lokala Agenda 2030, strategisk inriktning och årsplan. Fokus ligger på att uppnå mesta möjliga nytta för invånare, brukare, kunder och medarbetare med hjälp av de sociala hållbarhetsperspektiven.

På avdelningen arbetar en utvecklare inom tillgänglighet, en utvecklare i barnrätt, en strateg inom trygghet och en strateg inom jämställdhet. Det finns också en samordnare inom social hållbarhet som håller ihop arbetet utifrån ett samlat rättighetsperspektiv med fokus på jämlikhet. På avdelningen ser man till att följande strategiskt prioriterade frågor är en del av ledningens perspektiv och kommunens styrsystem: Trygghet, Integration, jämställdhet inkl. kvinnofrid, samt jämlikhet med särskilt fokus på folkhälsa, barnrätt, funktionsrätt, nationella minoriteter inkl. finskt förvaltningsområde och romsk inkludering samt HBTQI-frågor.

Avdelningen för social hållbarhet arbetar med att ta fram och implementera styrande och stödjande dokument som ska möta kommunkoncernens utvecklingsbehov kopplat till social hållbarhet. Till exempel finns en plan för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, en plan för att motverka mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck samt en plan för jämställdhet. I avdelningen uppdrag ingår även att följa upp effekterna av implementeringen och kommunicera dessa. Avdelningen arbetar också med att stötta förvaltningar och bolag i sociala hållbarhetsfrågor, processleda nätverk och utvecklingsgrupper, sprida kunskap både i och utanför organisationen samt utveckla metoder och verktyg.

6.2.2 Strategiska nätverk med förvaltningarna

I Eskilstuna har den centrala avdelningen funnits länge och bedöms vara viktig för arbetet med social hållbarhet inom kommunen. Organisationen med centrala strategier som träffas regelbundet i nätverk tillsammans med utvecklare/strategiska funktioner i förvaltningarna är det som bedöms skapa ”verkstad” av politiken. Personer i nätverken får också ett mandat i sina förvaltningar genom deltagande i

nätverken. De kan komma tillbaka till sin förvaltning och säga ”kommunstyrelsen vill det här” men får också och verktyg för att i sin tur driva och utbilda vidare.

6.3 Kalmar

6.3.1 Hållbarhetsavdelning på kommunledningskontoret , ungdomsombud på kultur och fritid och arbete i nätverk

Inom Kalmar kommun finns avdelning hållbarhet och strategi under Kommunledningskontoret med ett 10 -tal personer som driver hållbarhetsarbetet i nätverk med representanter från förvaltningarna: 2 miljö strateger, 1 miljöutvecklare, 1 utvecklare folkhälsa, 1 utvecklare inom social hållbarhet (fokus integration, antirasism), 1 handläggare social hållbarhet (fokus tillgänglighet) 1 strateg social hållbarhet (fokus HBTQI och jämställdhet).

Inom kultur och fritidsförvaltningen finns även ett ungdomsombud med ansvar att driva och samordna barnrättsarbetet: göra barnbokslut tillsammans med förvaltningarna, driva ett barnrättsnätverk inom kommunen med barnrättsansvariga på förvaltningarna, kommunikation mot unga, samt arbeta kompetenshöjande. Även om det finns ansvariga personer på förvaltningarna, lyfts det fram som viktigt att någon har ansvaret att samordna arbetet.

6.3.2 Behov av att samordna rättighetsområden i övergripande Agenda-2030 nätverk

Inom Kalmar har man strategier och handlingsplaner kopplade till olika rättighetsområden: tillgänglighet, jämställdhet etc. Samt nätverk kopplade till dessa: tillgänglighetsnätverk, jämställdhetsnätverk, barnrättsnätverk m.fl. Sammanfattande för nätverken är samordnarna på avdelning hållbarhet och strategi. Det finns dock inom förvaltningarna en trötthet på att många planer och strategier ”kommer in från sidan”. På avdelning hållbarhet och strategi ser man behov av att samordna de olika rättighetsområdena, i ett ”Agenda 2030” paraply med övergripande program och ett gemensamt nätverk. En utredning pågår på området.

7 Omvärldsbevakning samordning hedersrelaterat våld och förtryck

Det finns få kommuner har utpekade enskilda resurser avseende hedersrelaterat våld och förtryck. Oftast bygger på systemet på en hantering direkt ifrån socialtjänstens Vin-handläggare (VIN=våld i nära relation) eller motsvarande som då är den första instans den utsatte möter.

I Kronoberg län återfinns en större resurs om någon eller några personer som uteslutande arbetar med frågan men detta bygger på att flera kommuner samarbetar.

7.1 Trollhättan Stad

Barnahus Fyrbodals är organiserade under Enheten våld i nära relationer, man har en socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning samt kuratorer som har samtal, man riktar sig till personer i alla åldrar. Man har VIN-ombud vars uppdrag är att sprida kunskap. Vidare finns det ett skyddat boende.

7.2 Vänersborgs kommun

I Vänersborgs kommun har man ingen särskild samordnare över hedersrelaterat våld och förtryck. Man har en våldsenhet som gör särskilda utredningar runt våld; Vuxna och Barn och ungdomar. Man har tre familjebehandlare, fyra utredare, en förste socialsekreterare utredningsteamet våld, en utredare på Vuxen, brottsofferstöd och behandlingsstöd. Man har tillgång till Barnahus Fyrbodals.

7.3 Stenungsunds kommun

Stenungsunds kommun har man en förste socialsekreterare för Vuxenenheten som är samordnare för hela Vuxenenheten. VIN och hedersrelaterat våld och förtryck ligger under Vuxenenheten, två socialsekreterare samt en boendesekreterare arbetar med dessa frågor. Det drivs i projektform.

7.4 Skövde kommun

Skövde kommun har man ingen specifik samordnare över hedersrelaterat våld och förtryck. Däremot har man en samordnare över paraplyorganisationen missbruk, socialpsykiatri samt VIN.

7.5 Växjö kommun

I Växjö kommun finns Resurscentrum Heder Kronoberg. Där har man två samordnartjänster som arbetar mot Växjö kommun samt mot hela länet, åtta kommuner. De arbetar heltid och arbetar enbart med hedersrelaterat våld och förtryck. De erbjuder stöttning och vägledning, utbildning i hedersrelaterat våld och förtryck, marknadsföra kampanjer, delar ut broschyrer. De arbetar nu med mål att försöka nå idrottsföreningar och ideella föreningar. De arbetar inte med enskilda ärenden, undantag om det finns en professionell med i samtalet.

7.6 Kalmar kommun

I Kalmar kommun har man inga specifika handläggare som arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck. Initialt hamnar ärendena i Mottagning Vuxen eller Mottagning Barn och Unga. Men det kan också aktualiseras i pågående ärende, exempelvis ekonomiskt bistånd.

7.7 Söderhamns kommun

I Söderhamns kommun arbetar fyra socialsekreterare gentemot vuxna med missbruk, våld i nära relationer (inkl. hedersrelaterat våld och förtryck) samt sociala bostadskontrakt. Enhetschefen är närmsta chef.

7.8 Eskilstuna kommun

I Eskilstuna har man anställt person som arbetar som samordnare, strategiskt kommunövergripande med frågorna hedersrelaterat våld och förtryck. Samordnaren arbetar med att höja kvaliteten i arbetet, kompetenshöjer genom föreläsningar, ger konsultationer gentemot professionella, organiserar utbildningar, konferenser, utbildar i riskbedömningsinstrumentet PATRIARK.

7.9 Örebro kommun

I Örebro kommun har man anställt en strateg som arbetar med jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer. Man har organiserat sitt arbete i Enheten Centrum för våld, där man har VIN-handläggare som arbetar även med hedersrelaterat våld och förtryck, man har även placeringar med våldsutsatta

8 Slutsatser och rekommendationer

8.1.1 *Arbete görs men utan struktur, samordning och systematik*

Utredningen visar att arbete inom mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck görs inom i alla förvaltningarna. Det kan röra tillgänglighet, jämställdhet, trygghet, integration, demokrati, folkhälsa, jämlikhet, barnkonventionen. Arbete bedrivs inom rättighetsfrågor, dock i olika utsträckning och inte systematiskt och samordnat. I många fall bygger arbetet på enskilda personer som brinner för vissa frågor sk. "eldsjälar". Det leder till parallellt arbete och att resurser inte utnyttjas effektivt. Utredningen visar på behov av samordning, struktur och styrning samt kompetenshöjande insatser på området.

8.1.2 *Behov av tydlighet i vad och hur kommunen arbetar med strategiska övergripande frågor*

I kommunens övergripande styrdokument står att Uddevalla kommun ska säkerställa mänskliga rättigheter, barnkonventionen och arbeta för att förverkliga Agenda 2030. Förvaltningarna upplever dock att det saknas tydlighet i hur kommunen ska arbeta med övergripande strategiska frågor. Det som står i övergripande dokument måste också få en innebörd i konkret arbete. Vad menar politiken med detta? Vad har det för bäring på varje förvaltnings verksamhet? Hur arbetar vi dag med frågorna och vad kan bli bättre? Politiken behöver kunna prioritera bland mål samt efterfråga uppföljning: hur har förvaltningarna arbetat med att uppnå målen? Plan integration sätter en långsiktig riktning med några fokusområden och uppdrag. Det finns dock en upplevelse inom förvaltningarna av att olika handlingsplaner kommer in från sidan som ett eget spår. Önskan är de samordnas mer från kommunledningshåll och integreras i nämndernas verksamhetsplaner.

8.1.3 *Kompetensutveckling av politik och anställda*

Kunskapen om mänskliga rättigheter, barnkonventionen och agenda 2030 behöver finnas inom politik och förvaltning. För att förstå, vad det innebär för verksamheten och hur verksamheten kan utvecklas utifrån det. I en kompetenshöjande insats för hela organisationen är det relevant att bygga på de kompetenser och det arbete som finns internt, men också hos externa samverkansaktörer.

8.1.4 *Samordning av centrala stöd och utvecklingsfunktioner- i nära samverkan med förvaltningar*

Det finns en tydlig önskan både hos förvaltningarna och på kommunledningskontoret att de övergripande stöd och utvecklingsfunktioner som finns inom ex. trygghet, integration, folkhälsa, demokrati, miljö/hållbarhet verkar i ett gemensamt sammanhang och arbetar mer samordnat ut mot förvaltningarna.

Ett förslag utifrån förvaltningarnas behov är därför att samla ihop kompetenser/funktioner, att bygga på de stöd och utvecklingsfunktioner som finns

idag. För att därefter avgöra om det behövs ytterligare en övergripande resurs/tjänst för samordning av ex. barnkonventionen. Det är dock inte fler planer med uppdrag från centralt håll som efterfrågas från förvaltningarna utan snarare prioritering, samordning och struktur/systematik gällande rättighetsarbetet, agenda 2030, barnkonventionen.

8.1.5 Behov av samordnande funktion- tillsätt arbetsgrupp för att se över hur den kan se ut i Uddevalla

Sammanfattningsvis behövs någon form av samordnande funktion rörande mänskliga rättigheter, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck. Den samordnande funktionen behöver nödvändigtvis inte, i ett första skede, bestå i en ny funktion/tjänst (exempelvis en MR strateg eller barnrättsstrateg). I första hand en samordning av kompetenser som finns och arbete som görs.

Utifrån omvärldsbevakning föreslås en sådan samordnande funktion organiseras under kommunstyrelsen (på kommunledningskontoret) i en strukturerad samverkan med utvecklare och strateger inom förvaltningarna. Behovet är att denna samordnande funktion ska kunna arbeta samordnande, kompetenshöjande samt med uppföljning. En sådan funktion skulle kunna samlas i ett "Agenda 2030 paraply", för att få ett helhetsgrepp kring hållbarhets-och rättighetsfrågor. Jämför hur bland andra Kalmar kommun ser över sin organisation samt hur Trollhättan organiserar sig idag.

Förslaget är att en arbetsgrupp bör tillsättas för att se över hur en samordning i Uddevalla ska se ut. Hur behöver organisationen förändras från idag? Vad finns redan för etablerade välfungerande strukturer för samordning? Kan samordningen göras utan att personer samlas under samma chef? För/nackdelar med det? Vilka funktioner/tjänster ska ingå i en samordnande funktion? Detta är exempel på frågor som arbetsgruppen behöver kika närmare på.

8.2 Specifika förslag gällande arbetet mot Hedersrelaterat våld och förtryck:

8.2.1 Ordinarie uppdrag enligt lag

Uppdragen inom socialtjänsten och barn och utbildningsförvaltningen ändras inte genom förslaget nedan. Det finns en organisation och denna bör användas. För att främst understödja arbetet hos socialtjänsten och kunna följa den centralt bör dock den gemensamma organisationen förstärkas.

8.2.2 Samordningsfunktion HRV inom avdelning trygghet och samhällsskydd

För att kunna övervaka vilka verksamheter som arbetar med HRV frågor bör en central samordning komma till stånd. Trygghetskoordinatör på KLK föreslås som lämpligast att ha rollen. Detta skapar en central roll och möjligheter att följa verksamheten över tid och genomföra nödvändiga tillägg och förändringar. Samordnaren samordnar den hedersgrupp som finns i kommunen och står också

för en återrapportering till politiken. Samordningsuppdraget kan tas inom säkerhetsavdelningen befintliga ram.

8.2.3 Lotsfunktion

Det faktum att personer som drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck ofta kommer från andra kulturer än den svenska innebär att det med naturlighet finns en distans mellan den som vill anmäla och svenska myndigheter som exempelvis socialtjänsten. Detta innebär i sin tur att det finns en tvekan eller misstänksamhet att vända sig till myndigheter för att få den hjälp som erbjuds.

För att underlätta anmälan och kontakt med myndigheter föreslås att en lotsfunktion permanentas i förvaltningarna socialtjänsten, barn och utbildning samt Kultur och fritid. I dagsläget finns funktionen på Kultur och fritid. Funktionen bör utformas som en del av redan befintliga tjänster och är inte avsedda att vara heltidstjänster. Personer med lotsuppdraget skall dock ha spetskunskap med erforderlig erfarenhet samt bör ha språkkunskaper så det kan samtal med anmälare direkt utan tolk. Som stöd för att vidmakthålla funktionerna föreslås dessa förvaltningar erhålla 100 tkr vardera som kan användas till lön och utbildning av funktionen.

Lotsfunktionernas roll är att lotsa personen in i den sociala system som finns på plats för att motverka att personer faller utanför systemet eller inte vet var de ska anmäla. I detta ingår information om vad som kommer att hända. Lotsfunktionens specifika roll, ansvar, skyldighet (finns ex. rättsliga aspekter att ta hänsyn till?) kan behöva utredas ytterligare.

8.2.4 Utbildning och information

Den hedergrupp som finns i Uddevalla föreslås få uppdraget att arbeta med informations och utbildningsfrågor inom kommunen. I detta uppdrag ingår att ta fram och erbjuda utbildningar till kommunens verksamheter, genomföra regelbundna informationskvällar till allmänheten samt att upprätta och underhålla information på Uddevalla.se och inblicken.

9 Referenslista och mer läsning:

Regeringskansliet 2015: [fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter.pdf](#).

Institutet för Mänskliga rättigheter [Mänskliga rättigheter – Institutet för mänskliga rättigheter \(mrinstitutet.se\)](#)

SKR (2019) Mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå- en plattform för policy och verksamhetsutveckling [Mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå | SKR](#)

Unicef- barnkonventionens ställning i Sverige
<https://unicef.se/projekt/barnkonventionens-stallning-i-sverige>

Regeringskansliet, [Barnkonventionen som svensk lag - Regeringen.se](#)

BRIS 2020, [Snart ett år efter att lagen infördes - ändå saknar 4 av 10 kommuner en strategi för barnrättsarbetet | Bris - Barnens Rätt i Samhället](#)

SKR (2022) [Framgångsfaktorer | SKR](#)

Kvinnofridslinjen 2022 [Våldets olika uttryck \(kvinnofridslinjen.se\)](#)

Hedersförtryck.se (2020) [Lagstiftning och mänskliga rättigheter - Hedersförtryck \(hedersfortryck.se\)](#)

Mänskliga Rättigheter och Globala Målen (2021) [Mänskliga rättigheter - Globala målen \(globalamalen.se\)](#)

SKR (2021) [Voluntary subnational review Det hållbara Sverige skapas lokalt \(skr.se\)](#)

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) nyckeltalsuppföljning:
[Jämföraren - Kolada](#)

Stefan Barksten Sävland (2019) Rapport förstudie hedersrelaterat våld och förtryck

Uddevalla kommuns strategiska plan 2020-2022 [Strategisk plan 2020-2022.pdf \(uddevalla.se\)](#)

Kommunfullmäktiges styrkort 2020-2022 [Kommunfullmäktiges styrkort 2020-2022.pdf \(uddevalla.se\)](#)

Uddevalla kommuns Översiktsplan 2022 [Översiktsplan 2022-Antagandehandling \(uddevalla.se\)](#)

Uddevalla kommuns strategiska dokument Plan Integration 2030 [Plan Integration 2030 \(uddevalla.se\)](#)

2022-09-23

Dnr KS 2022/00491

Handläggare

Utvecklare Annette Jonasson

Telefon 0522-69 60 49

annette.jonasson@uddevalla.se

Fördelning av statsbidraget för nyanländas etablering år 2023

Sammanfattning

Uddevalla kommun har haft ett organiserat flyktingmottagande i snart 40 år. År 2013 övergick det samordnande ansvaret för nyanländas etablering från socialnämnden till kommunstyrelsen. I samband med detta så införde kommunstyrelsen en procentuell fördelning av den del av statsbidraget som kallas för "Etablerings-schablonen" och som följer den nyanlände under en period av två år (alla åldrar). Dessa medel ska användas till insatser som påskyndar den nyanländes etablering. Det står beskrivet i *Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar*, § 10, vad vi får använda dessa medel till, se Ärendebeskrivning. Kommunledningskontoret gör prognoserna över det förväntade årliga beloppet för Etablerings-schablonen, som sedan fördelas löpande till förvaltningarna enligt antagen procentuell fördelning. Den procentuella andelen är matchad mot den förvaltning/nämnd som sedan utför insatsen. Förändring av den antagna procentuella fördelningen sker enbart vid större förändringar, så som; fler lagstyrda insatser som ska ges av kommunen, stor förändring av målgruppens sammansättning, med mera. Inga sådana förändringar finns inför år 2023, varför förslaget är att bibehålla nuvarande procentuella fördelning. Eftersom regering och riksdag fattar beslut om schablonersättningens belopp först i slutet av året, så är prognosen baserad på 2022 års schablonbelopp. Eventuell justerad prognos kommer att redovisas i den förvaltningsövergripande etableringsgruppen.

Mottagandet av nyanlända har minskat stort sedan år 2016, då nästan 700 nyanlända bosatte sig i kommunen. I år är prognosen 55 personer och nästa år ca 70 personer. År 2017 hade vi ca 1 050 nyanlända som tillhörde etableringens två första år och som hade rätt till särskilda etableringsinsatser. För dessa personer fick kommunen 59 mkr att förvalta i särskilda etableringsinsatser. År 2023 är prognosen att det kommer att vara ca 105 personer inom etableringens två första år. För dessa personer är prognosen att kommunen kommer att få ca 7,5 mkr att fördela till etableringsinsatser åt nyanlända.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2022-09-23

Förslag till beslut

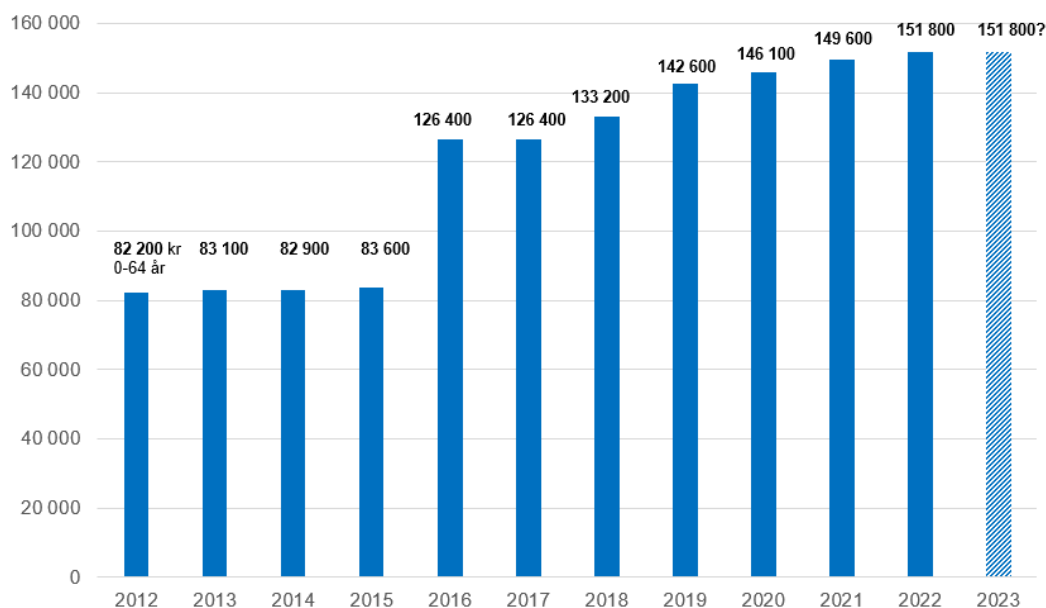
Arbetsmarknads-och integrationsutskottet föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta procentuell fördelning av statsbidraget för nyanländas etablering år 2023 till 53 % barn-och utbildningsnämnden, 37 % kommunstyrelsen, 5 % socialnämnden, 5 % kultur och fritidsnämnden

Ärendebeskrivning

Det finns olika skäl till att utrikes födda söker sig till Sverige och söker uppehållstillstånd. Det är dock bara de som kommer som flyktingar/skyddsbehövande som vi kommuner får olika stadsbidrag för. Ett av statsbidragen är "Etablerings-schablonen", som ges för alla nyanlända (alla åldrar) fördelat över de två första åren efter uppehållstillstånd. Kommunen ska sedan tillhandahålla olika etableringsinsatser för dessa medel, med syfte att underlätta de nyanländas etablering i samhället. Schablonbeloppets storlek beslutas varje år av regering/riksdag i slutet av året. År 2016 höjde man beloppet med 50 % för att kompensera för det höga flyktingmottagandet. Detta högre belopp ligger fortfarande kvar.

Schablonersättningens belopp beslutas varje år av regering/riksdag

"Etablerings-schablonen" följer personen och fördelas under en period av två år (15 180 kr/utbetalning under år 2022)

Schablonersättning 2022:

151 800 kronor för en person som inte har fyllt 65 år

85 200 kronor för en person som har fyllt 65 år.

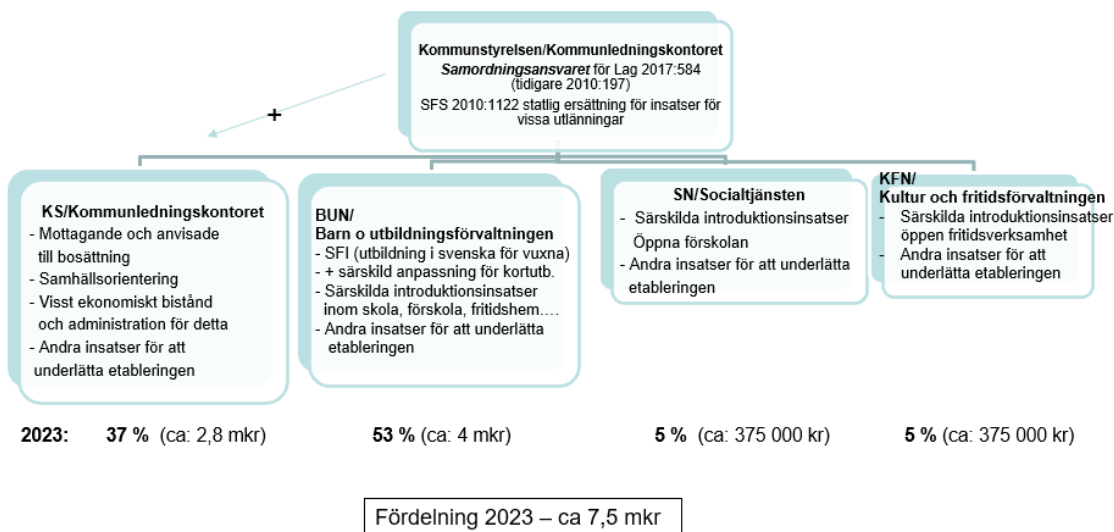

De nyanländas förmåga att etablera sig, ser naturligtvis väldigt olika ut på grund av en rad olika orsaker. Saker som påverkar är bland annat vilket land man kommer ifrån, vilken utbildningsbakgrund man har med sig, vilka kulturella mönster man är van vid, vilken psykisk ohälsa man befinner sig i o.s.v. Kommunen har dock lång erfarenhet av att ta emot nyinflyttade personer med flyktingbakgrund. Det är därför viktigt att ta tillvara dessa erfarenheter i det ständigt pågående arbetet med att förbättra integrationen.

I kommunens långsiktiga strategiska dokument *Plan Integration 2030*, finns nio antagna strategiska ställningstaganden för att nå den gemensamma målbilden som lyder: ”Att förbättra integrationen genom att minska segregationen och förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck”. En av dessa nio strategier lyder: *Nyanländas etableringstid ska förkortas*. Detta gäller samtliga och inom den ordinarie verksamheten. Statsbidraget *Etablerings-schablonen* ges utöver ordinarie verksamhet och enbart till personer med flyktingbakgrund och under en begränsad tid. Det är viktigt att följa upp nyttan med dessa medel. Använder vi statsbidraget på bästa sätt? Kan vi se att etableringen påskyndas med hjälp av dessa medel? Uppföljning och redovisning sker genom den förvaltningsövergripande integrationsgruppen SIV/EG.

Det står beskrivet i *Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar*, § 10, vad vi får använda dessa medel till. I kommunen är dessa insatser organiserade enligt bild nedan:

Ansvarsfördelning utifrån ersättningsförordningen
Förslag 2023 = oförändrad procentuell fördelning

När det gäller vuxnas etablering, så är det Arbetsförmedlingen som samordnar dessa insatser. De flesta vuxna ingår i det arbetsmarknadspolitiska programmet ”Etableringsprogrammet”, där SFI och Samhällsorientering ingår. Oavsett om den nyanlände är inskriven på Arbetsförmedlingen eller ej, samt om personen deltar i insatser eller ej, så erhåller ändå kommunen schablonersättning för personerna under de två första åren. Etableringsinsatser som kommunen måste tillhandahålla är; Mottagande och praktisk hjälp vid bosättning enligt bosättningslagen (KS), Samhällsorientering (KS), utbetalning av den första initiala ersättningen samt visst ekonomiskt bistånd under perioden (KS) och SFI (BUN). Övriga insatser och barns etablering får varje förvaltning ansvara för. Samordning sker genom den förvaltningsövergripande etableringsgruppen.

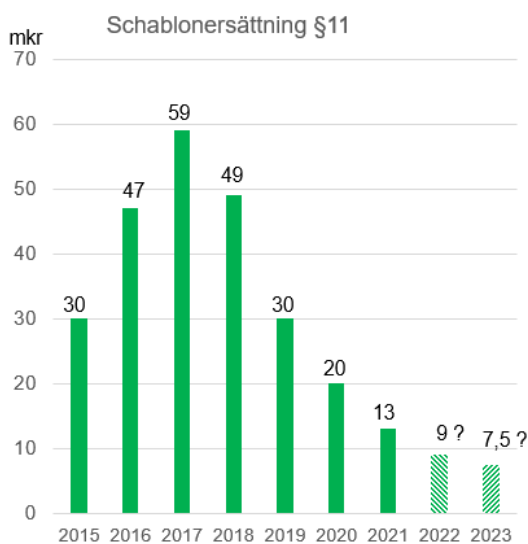
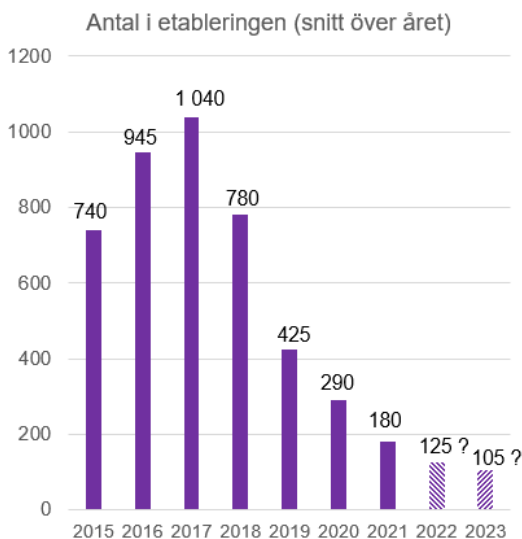

2022-09-23

Dnr KS 2022/00491

Kommunledningskontoret gör prognoser över hur många som beräknas ha rätt till etableringsinsatser, samt vilket belopp som kommunen förväntas erhålla i form av etablerings-schablonen. Eftersom kommunen får medel per mottagen person, så ökar respektive minskar statsbidraget i takt med att mottagandet ökar eller minskar.

År 2017 hade vi ca 1 050 nyanlända som tillhörde etableringens två första år och som hade rätt till särskilda etableringsinsatser. För dessa personer fick kommunen 59 mkr att förvalta i särskilda etableringsinsatser. År 2023 är prognosen att det kommer att vara ca 105 personer inom etableringens två första år. För dessa personer är prognosen att kommunen kommer att få ca 7,5 mkr att fördela till etableringsinsatser åt nyanlända. Bilden nedan visar ett snitt över antal personer som har haft rätt till etableringsinsatser, samt vilket belopp kommunen erhållit för dessa personer, under de senaste åren.

Malin Krantz
Kommundirektör

Annette Jonasson
Utvecklare

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Handläggare

Utredare Linus Lindblad

Telefon 0522-69 63 51

linus.lindblad@uddevalla.se

Informationsärenden enligt arbetsmarknads- och integrationsutskottets årshjul 2022**Sammanfattning**

Enligt det av arbetsmarknads- och integrationsutskottet antagna årshjul för 2022 är temat för oktober, **Långtidsarbetslösa, kompetensförsörjning och försörjningsstöd**. Föreslagna informationer är:

- Resultat inom vuxenutbildningen
- Status arbetsmarknadsinsatser
- Jobbcentrum
- Försörjningsstöd
- Rapport Sommarlovspraktik

Resultat inom vuxenutbildningen

Resultat för vuxenutbildningen visar att måluppfyllelsen är hög i samtliga utbildningar och att elevernas progression generellt är god. Dock har måluppfyllelsen sjunkit något för SFI där även frånvaron vid något tillfälle ökat när undervisningen gick från distans- till platsundervisning.

Samverkan mellan Lärlingscentrum och jobbcentrum fungerar bra och antalet lärlingsplatser och lärlingsutbildningar ökar. Idag finns det nära 100 lärlingar fördelade på nio utbildningar.

Läs mer under rubriken ”Ärendebeskrivning”.

Status arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsenheten har under perioden 1 januari – 31 augusti avslutat 152 deltagare. Av dessa har 54 deltagare gått vidare till arbete eller studier. 33 av dessa 54 deltagare uppbar försörjningsstöd vid inskrivning.

För det extra kommunbidraget för 2022 var målsättning att anställa minst 50 försörjningsstödstagare. Under perioden januari -juli 2022 har 51 nya anställningar startats, samtliga av dessa 51 uppbar försörjningsstöd vid inskrivningen.

Läs mer under rubriken ”Ärendebeskrivning”.

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Försörjningsstöd

Antalet hushåll med behov av försörjningsstöd ligger fortfarande på en hög nivå. Dock ser vi nu en tydlig positiv trend där antalet hushåll med försörjningsstöd sjunker i år jämfört med samma period 2021.

Det finns stora variationer i försörjningsstödet klientel. En del har långvarigt behov av bistånd, en del tillfälligt behov. En del har försörjningsstöd som enda försörjning, en del som komplement till annan försörjning. En del har svårigheter som innebär att de står långt ifrån arbetsmarknad och egen försörjning, en del står närmare arbetsmarknaden. Läs mer under rubriken ”Ärendebeskrivning”.

Rapport sommarlovspraktik 2022

Uddevalla kommun erbjuder sommarlovspraktik till ungdomar som i år gått ut årskurs 9 i grundskolan och årskurs 1 på gymnasiet innevarande år samt är folkbokförda i kommunen. Politikens ursprungliga målsättning är att 150 ungdomar skulle erbjudas praktikplats. Sedan 2018 erbjuds även platser enligt önskemål till elever som studerar på vård- och omsorgsprogrammet i årskurs 2 men som inte har fyllt 18. Fokus i år har även legat på elever tillhörande särskolan samt IM-programmet och ungdomar med särskilda skäl dvs. ungdomar som av olika anledningar behöver sysselsättning under sommaren. I år har vi arbetat fram 372st praktikplatser därav 164st helt eller delvis i egen regi, övriga platser har legat på kommunens förvaltningar, föreningar och organisationen UngDrive.

Totalt antal ansökningar i år var 481st (245st flickor och 236 pojkar). Alla ungdomar som sökte blev erbjudna en plats. Av dessa 481 personer tackade 331st ja (162 flickor och 169 pojkar).

Utvärderingen av sommarlovspraktik visar att såväl praktikanter som anordnare är nöjda.

Läs mer under rubriken ”Ärendebeskrivning”.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2022-09-21

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och integrationsutskottet beslutar

att notera informationen till protokollet

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Ärendebeskrivning

Resultat inom vuxenutbildningen

Måluppfyllelsen är övervägande hög i alla utbildningar, och progressionen är generellt god. Måluppfyllelsen har sjunkit något inom sfi. Det arbetsplatsförlagda lärandet och lärande i arbete fungerar bra. Allt fler yrkesutbildningar bedrivs i lärlingsform och verksamheten arbetar för att involvera arbetsgivare och bransch så mycket som möjligt i planering och genomförande av yrkesutbildning. I flera delar av verksamheten ses en relativt hög andel avbrott, det gäller framför allt svenska för invandrare, gymnasiala allmänna kurser och vissa yrkesutbildningar. Ca 97% av eleverna som gått en gymnasial yrkesutbildning går till arbete eller vidare studier. Tidigare lyfta problem och åtgärder fortgår och rör framför allt gruppen elever med svenska som andraspråk.

Frånvaron inom sfi har följts under en längre tid och påverkas av flera faktorer.

Frånvaron har ökat något vid två tillfällen då verksamheten gått från distans till platsundervisning. Många elever har haft frånvaro på grund av vård av barn och aktiviteter som styrs av till exempel Arbetsförmedlingen eller arbetsmarknadsavdelningen.

Verksamheten ökar kontinuerligt antalet lärlingsutbildningar och lärlingsplatser. I dagsläget finns det nästan 100 lärlingselever inom nio utbildningar. Samverkan inom lärlingscentrum och jobbcentrum fungerar tillfredsställande. Verksamheten ser positivt på utökad samverkan vad gäller jobbspår och samverkansavtal med Arbetsförmedlingen.

Status arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsenheten har under perioden 1 januari – 31 augusti avslutat 152 deltagare.

Av dessa har :

30 personer gått vidare till osubventionerat arbete (varav 20 uppbar försörjningsstöd vid inskrivning)

14 personer gått vidare till subventionerat arbete (varav 7 uppbar försörjningsstöd vid inskrivning)

8 personer gått vidare till studier (varav 6 uppbar försörjningsstöd vid inskrivning)

2 personer gått vidare till sjukersättning (varav 2 uppbar försörjningsstöd vid inskrivning)

Sammantaget har 36% av deltagarna gått vidare till arbete, studier eller annan försörjning. 64% av dessa uppbar försörjningsstöd vid inskrivning.

För det extra kommunbidraget under 2022 var målsättning att anställa minst 50 försörjningsstödstagare. Under perioden januari -juli 2022 har 51 nya anställningar inletts där samtliga uppbar försörjningsstöd vid inskrivningen.

Ytterligare 9 nya anställningar planeras att starta framöver. Individuella bedömningar gäller för anställningens längd och i vissa fall har vi använt Introduktionsjobb trots att den formen av subventionerad anställning inte är A-kassegrundande. Detta på grund av att vi bedömt att personen behöver lång tid för att nå reguljärt arbete.

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Utöver nya anställningar av försörjningsstödstagare görs löpande förlängningar av befintliga anställningar för personer som uppbar försörjningsstöd vid inskrivning samt nya anställningar och förlängda anställningar för individer som endast är inskrivna hos Arbetsförmedlingen.

Under våren har ett nytt arbetssätt tagits fram för konsulenterna. Detta har resulterat i tre nya inriktningar:

- Rätt Matchning
- Rätt Spår
- Rätt Försörjning.

Syftet är bland annat att bli ännu mer träffsäkra i de insatser som erbjuds då konsulenterna blir mer specialiserade. Arbetssättet kommer succesivt att införas under hösten. För tillfället undersöks möjligheterna att söka ESF-medel som stöd i metodutveckling, implementering och för att under en 3 årsperiod kunna säkerställa att alla försörjningsstödstagare med arbetsförmåga får en relevant plan mot arbete eller studier.

Konsulenter inom Rätt försörjning kommer att arbeta tillsammans med arbetsterapeut och socialsekreterare inriktning rehab (våra nya tjänster i satsningen "HÅLSA") med målsättning att utreda målgruppen som helt eller delvis saknas arbetsförmåga och ska uppbära annan ersättning. För att kunna pröva arbetsförmåga och hitta rätt anpassningar för individer med funktionsvariation och/eller sjukdomstillstånd kommer dessa funktioner också att arbeta tätt med arbetshandledare inom Egna verksamheter.

Jobbcentrum

Koordinatorn började sin tjänst i maj 2022 och har fått i uppdrag av jobbcentrums chefsgrupp att utveckla, koordinera och säkerställa samverkan inom jobbcentrum. Kartläggning kring vilka insatser som finns för målgruppen inom jobbcentrum är påbörjad och är ett arbete som kommer ske löpande. Arbetet att marknadsföra jobbcentrum och att knyta nya eventuella samverkanspartners har påbörjats. Jobbcentrum bedrivs på Lärlingscentrum i Uddevalla. Hittills har cirka 275 ärenden lyfts i samverkan.

En ny överenskommelse med arbetsförmedlingen håller på att arbetas fram.

Lärlingscentrum

Samarbetet i lärlingscentrum har startat upp och arbetsmarknadsenheten har börjat med följande arbete:

- Lärlingsutbildning tillsammans med introduktionsjobb. Frågan ligger just nu hos Arbetsförmedlingens jurister som ska tolka förordningen och undersöka om lärlingsutbildning kan kombineras med ett introduktionsjobb. Om detta är möjligt skulle det kunna lösa försörjningen för

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

många av våra deltagare som inte kan ta CSN och därmed motivera fler till studier.

- Infört ett Jobbcafé som är stationerat på Lärlingscentrum.
- Sett över våra kontakter med näringslivet och undersöker nu hur vi inom kommunen kan dra nytta av dessa för flera syften.
- Jobbcentrums handläggargrupp har flyttat in på Lärlingscentrum.
- Vi jämför också lärlingsutbildningar och pågående jobbspår för att se om båda behövs för att nå olika målgrupper.
- Konsulent från Arbetsmarknadsenheten arbetar från Lärlingscentrum på halvtid.

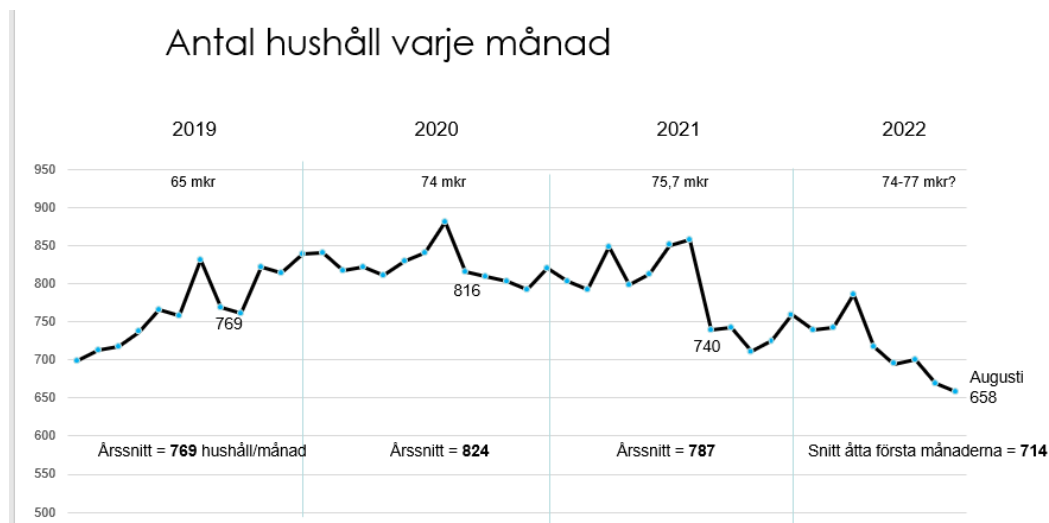
Försörjningsstöd

Antal hushåll som erhåller försörjningsstöd ligger fortfarande på en hög nivå. Vi kan dock konstatera att antalet hushåll som erhållit bistånd under årets första åtta månader 2022 är färre än för samma period 2020 och 2021. I augusti i år erhöll 658 hushåll försörjningsstöd. Samtidigt som vi ser att antalet hushåll minskar så ökar den genomsnittliga kostnaden per hushåll.

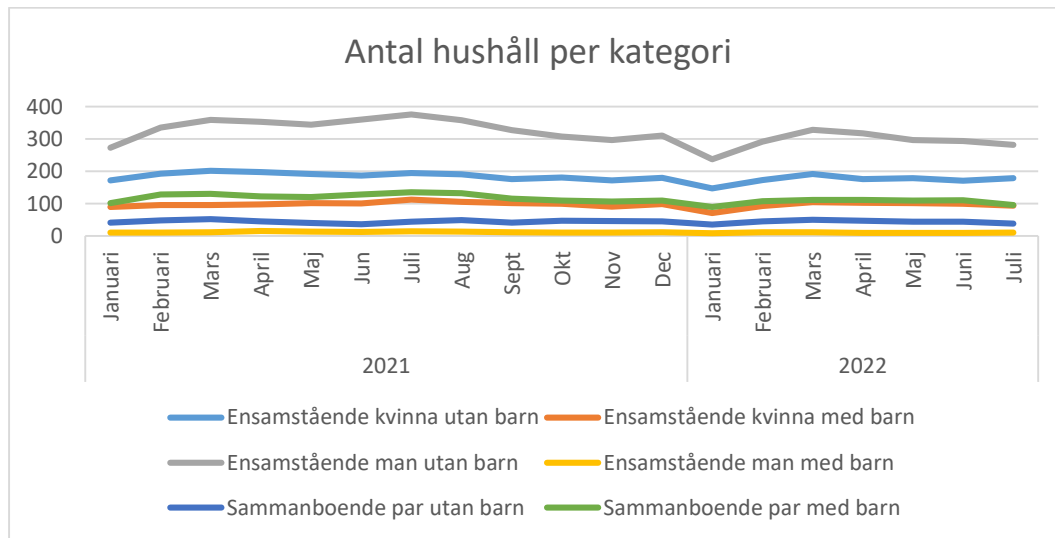
Antal hushåll

Vi ser en tydlig positiv trend där allt färre hushåll är i behov av kommunalt försörjningsstöd. Antal hushåll per månad har minskat under året. Snittet ligger på 714 hushåll per månad. Det är en minskning med 73 hushåll per månad från förra årets månadssnitt på 787 (helår).

Antal hushåll i augusti 2022 är 658. Det kan jämföras med augusti 2021 där antalet var 740. Inte sedan september 2018 återfinns ett lägre antal, då var antalet 623. Antal hushåll i snitt/månad de åtta första månaderna 2022 är 714. Förra årets snitt de första åtta månaderna var 813 hushåll. En minskning med 100 hushåll.

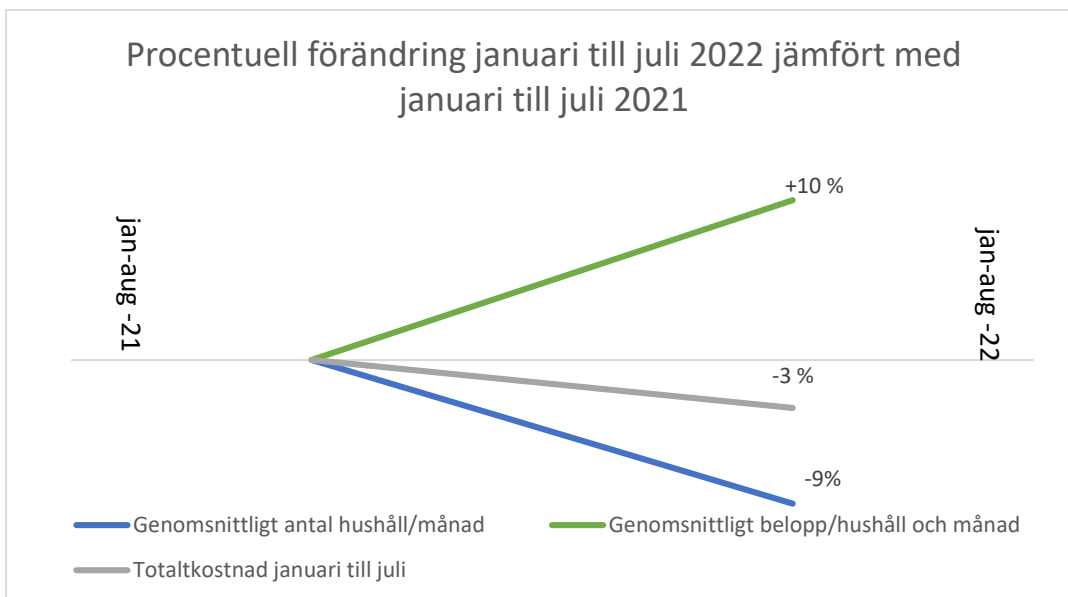
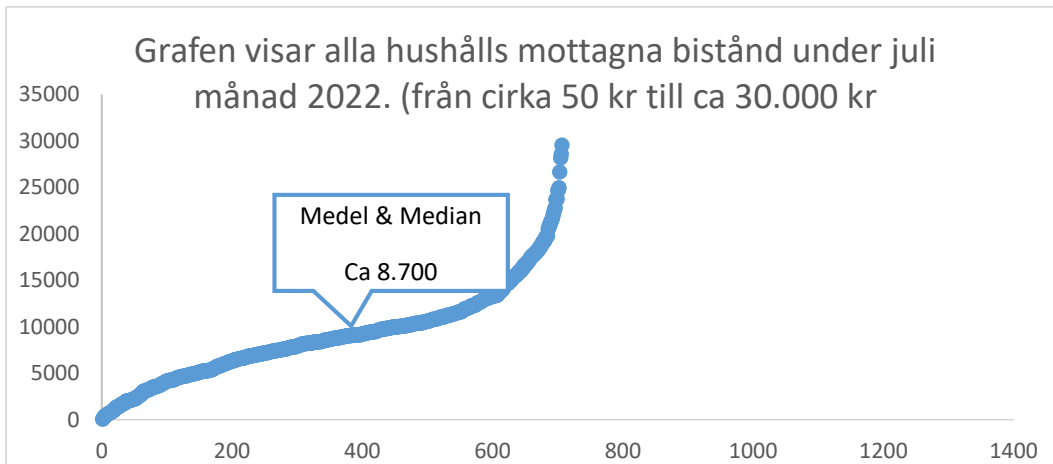
Den största minskningen i antal utgörs av ensamstående män utan barn.

Kostnadsutveckling

Den totala snittkostnad för försörjningsstöd de åtta första månader 2022 är 6,26 mkr. Det kan jämföras med förra årets åtta första månader där motsvarande siffra var 6,48 mkr. Detta ger en snittkostnad på 8 768 kr per hushåll för de åtta första månaderna 2022. Motsvarande siffra för 2021 var 7 970 kr. En ökning med 10 %. Ökningen har tidigare år legat på 6-7 %.

Tack vare den stora nedgången i antal hushåll beräknas årskostnaden för utbetalt bistånd 2022 bli 2 mkr lägre jämfört med 2021 (75 mkr 2021, 73 mkr 2022) Detta kan jämföras med förra årets kostnadsökning med ca 1,5 mkr (från 74 mkr år 2020 till 75,7 mkr år 2021). Kostnadsökningen år 2020 var cirka 9 mkr från 2019.

Sammanfattning - antal och kostnad

Antalet hushåll som får försörjningsstöd minskar under året. Detta beror på att samhället öppnat upp igen efter två år med nedstängning till följd av Covid. Behov av arbetskraft för "enklare" arbeten framför allt inom handel och restaurang har återgått till en normal nivå. Socialsekreterarna och konsulenternas täta samarbete kring klienter har också haft goda effekter.

Vad gäller kostnaderna för försörjningsstöd per hushåll så har det under året funnits vissa parametrar som särskilt har påverkat nivåerna på kostnaderna vad gäller

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

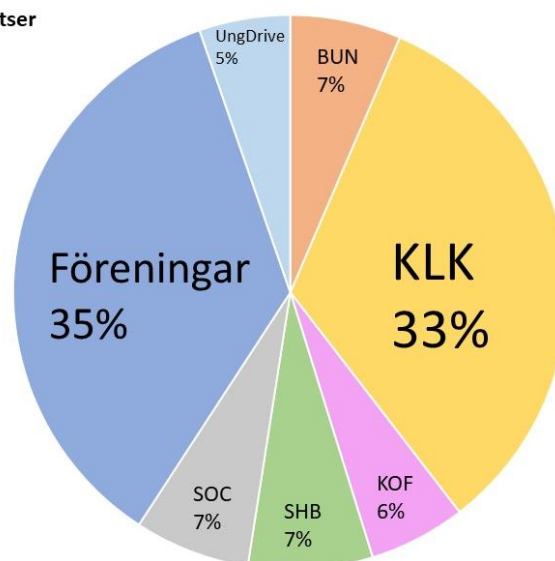
försörjningsstöd. Elkostnaderna har varit högre, fler ansökningar och beviljade smartphones (smartphones bedöms inrymmas i begreppet skälig levnadsnivå enligt prejudicerande domar), ökade kostnader för hemutrustning efter att CSN vid årsskiftet upphörde med hemutrustningslån. Uddevallahem har infört särskilda taxa för vattenförbrukning i många av sina lägenheter. Fler hushåll har passerat 450 dagar med aktivitetsstöd och har därmed ingen ersättning från Arbetsförmedlingen längre. Ytterligare en förklaring till kostnadsökningen per hushåll är sannolikt att den stora minskningen av antalet hushåll med försörjningsstöd utgörs av ensamstående män och kvinnor utan barn. Hushåll som generellt erhåller lägre försörjningsstöd än övriga hushållskonstellationer.

Från årsskiftet fick avdelningen en utökning av budgetramen. Temat för utökningen är hälsoperspektiv. Vi har anställt två socialsekreterare som ska arbeta fördjupat med klienters rehabilitering och mot egen eller annan försörjning. De båda socialsekreterarna har precis tillträtt sina anställningar och uppstartsarbetet är i gång.

Sommarlovspraktik

Enligt politiska beslut är målsättningen att kommunen ska erbjuda 150 ungdomar sommarlovspraktik. Inför sommaren 2022 lyckades kommunen ta fram 372 praktikplatser fördelade på 35 olika arbetsplatser. Sommarlovspraktiken pågick under nio veckor fördelat på tre perioder. Varje deltagare fick arbeta totalt max 90 timmar. 164 av platserna anordnades helt eller delvis av kommunledningskontoret och resterande 208 platser anordnades av övriga förvaltningar i kommunen, föreningslivet och av organisationen UngDrive.

Fördelning av platser
372st

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Deltagarna

Målgruppen för sommarlovspraktik är ungdomar folkbokförda i kommunen som i år gått ut årskurs 9 i grundskolan och årskurs 1 på gymnasiet samt elever som studerar på vård- och omsorgsprogrammet i årskurs 2 som inte har fyllt 18 år. Fokus i år har även legat på elever tillhörande särskolan samt IM-programmet och ungdomar med särskilda skäl dvs. ungdomar som av olika anledningar behöver sysselsättning under sommaren. Totalt inkom 481 ansökningar om sommarlovspraktik med fördelningen, 245 flickor och 236 pojkar. Detta är en ökning med 17% från 2021. Alla ungdomar som sökte blev erbjudna en plats.

Av dessa 481 personer tackade totalt 331st ja till erbjudandet, 162 flickor och 169 pojkar. Ett bortfall på 31% att jämföra med fjolårets bortfall på 13%.

Ersättningar

Ersättningen för deltagande i sommarlovspraktik var 52 kr i timmen (inklusive semesterersättning) för ungdomar i årskurs 9 och 54 kr i timmen (inklusive semesterersättning) för ungdomar i gymnasiets årskurs 1.

Ekonomi

Utöver kommunbidraget söker vi årligen statsbidrag från Arbetsförmedlingen för att finansiera sommarlovspraktiken. I år kommer vi att söka totalt: 711 693 kr. Arbetsförmedlingen garanterar aldrig dessa medel i förväg.

Utvärdering av insatserna

I det stora hela är deltagarna så väl som praktikanordnarna nöjda eller mycket nöjda med hur sommarlovspraktiken fungerade. Deltagarna är nöjda med praktikplatserna och anordnarna är nöjda med deltagarna. Dock har i år ett flertal ungdomar och även en handledare uttryckt ett missnöje mot ersättningsnivåerna.

Tjänsteskrivelse

10(10)

2022-09-23

Dnr KS 2022/00026

Malin Krantz
Kommundirektör

Linus Lindblad
Utredare

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

Handläggare

Utredare Linus Lindblad

Telefon 0522-69 63 51

linus.lindblad@uddevalla.se

Arbetsmarknads- och integrationsutskottets övriga informationsärenden 2022

Sammanfattning

Två gånger per år har utskottet heldagsmöte. Oktobers möte är ett sådant. Temat för dialogen är att en stor andel (cirka 3.500 personer) idag saknar gymnasieutbildning i Uddevalla. Dialogen kommer att föras kring åtgärder att förbättra detta resultat.

Inför dialogen har en sammanställning av vanliga frågeställningar tagits fram. Se ärendebeskrivning. Frågeställningarna berör vuxenutbildningen och försörjningsstöd och utgår från tre ämnesområden.

- Antagning/söktryck
- Finansiering under studietiden
- Målgrupp försörjningsstödstagare och dess utbildningsnivå

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2022-09-27

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och integrationsutskottet beslutar

att notera informationen till protokollet

Ärendebeskrivning

Dialog den 4 oktober kring att många idag saknar gymnasial utbildning.

Enligt Arbetsförmedlingen så behövs minst gymnasieutbildning för att få ett arbete. Det är självklart andra faktorer som påverkar, men det ökar möjligheterna. 62 % av de inskrivna arbetslösa på arbetsförmedlingen har en gymnasieutbildning augusti månad 2022.

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

Enligt SCB (2020-12-31), så har 91 % av de svensk födda 20–64 år i Uddevalla minst en gymnasieutbildning. Motsvarande siffra för de utrikes födda är 69,4 %. Det betyder att 3 500 personer saknar en gymnasieutbildning (2 200 av de utrikes födda och 1 300 av de svensk födda).

Statistik 2020-12-31 (senaste):

Förvärvsarbetande svensk född med gymnasium: 86,2 %

Förvärvsarbetande svensk född utan gymnasium: 59,4 %

Förvärvsarbetande utrikes född med gymnasium: 68,8 %

Förvärvsarbetande utrikes född utan gymnasium: 45,2 %

För att veta vilka insatser vi behöver göra, så behöver vi klargöra vissa frågeställningar.

Antagning/söktryck:

1. **Hur ser söktrycket ut på Vuxenutbildningen?** (tidsperspektiv några år bakåt som jämförelse)

Svar: Till gymnasiala allmänna kurser inkommer mellan 1800–2000 ansökningar per år, strax under 1000 ansökningar till de stora starterna två gånger per år i januari och augusti. Söktrycket ligger relativt jämnt men gjorde en dipp hösten 2019 med 663 ansökningar, och en stark uppgång hösten 2020 med 1149 ansökningar. Våren 2021 gjordes 981 ansökningar till allmänna kurser och hösten 2022 gjordes 986 ansökningar.

Söktrycket till yrkesutbildningar har varit högt i flera år men sjunkit något i andel (inte antal) hösten 2022. Antal ansökningar beror till stor del på arbetsmarknadsläget och på vilka yrkesutbildningar som erbjuds. Ca 1100–1300 ansökningar per år inkommer till gymnasiala yrkesutbildningar. Några exempel: 559 ansökningar H19, 844 ansökningar H20, 548 ansökningar V21, 653 ansökningar H22.

2. **Vilken är den vanligaste orsaken till att man inte blir antagen?**

Svar: De vanligaste orsakerna att man inte får plats på gymnasial yrkesutbildning är:

- Elev är ej behörig enligt Skollagen 20 kap. § 20 (oftast punkt 3 - *har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen*)
- Det finns fler behöriga sökande än vad det finns platser och eleven är ej prioriterad i urvalet, enligt Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning 3 kap. § 7
- Hemkommunen beviljar inte interkommunal ersättning för elevens utbildning i Uddevalla
- Eleven drar tillbaka sin ansökan/tackar inte ja till sin plats/kommer ej på kunskapsbedömning

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

3. Hur vanligt är det att man inte kommer in?

Svar:

Grundläggande utbildning

Vuxenutbildning ges antingen på grundläggande eller gymnasial nivå. Till utbildning på grundläggande nivå erbjuds i princip alla elever en plats eftersom alla behöriga elever har rätt till grundläggande utbildning.

Skollagen 2010:800 20 kap 11§:

11 § En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Ovan gäller även särskild utbildning.

Gymnasiala allmänna kurser

Gymnasial utbildning ges i form av allmänna, fristående kurser och yrkesutbildningar. När det gäller allmänna kurser så görs antagning i två steg:

1. Bedömning av behörighet enligt Skollagen 20 kap. § 20:

20 § En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor. Lag (2020:446).

2. Kategorisering av om elev sökt rättighetskurs eller inte. Om elev har rätt till kurs beror på vad elevens mål med studierna är. Om elev har som mål att läsa in grundläggande eller särskild behörighet till högskolan så har eleven rätt till de kurser som behövs för att nå behörigheten (Skollagen 20 kap § 19). Men om samma elev söker samma kurs för att studera för nöjes skull så har eleven inte rätt till en plats. Av de som söker rättighetskurs erbjuds 100% av eleverna en plats på kursen. Andelen som kommer inte på kurs de inte har rätt till varierar i hög grad. I första hand fylls kurserna med elever som omfattas av rättigheten. Uppskattningsvis omfattas 90% av eleverna inom gymnasiala allmänna kurser av rättigheten.

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

Gymnasial yrkesutbildning

Gymnasiala yrkesutbildningar omfattas inte av rättighetsprincipen. Antagning sker i steg:

1. Bedömning av behörighet enligt Skollagen 20 kap. § 20
2. Urval av alla behöriga elever enligt Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning 3 kap. § 7

Andelen av antal elever som erbjuds plats på yrkesutbildningar varierar i hög grad. Ansökningsläget ändras hela tiden under antagningsprocessen. Många elever söker flera yrkesutbildningar parallellt, vissa kommer inte på kunskapsbedömning eller drar tillbaka sin ansökan, en hel del är elever från andra kommuner och då krävs en beviljad interkommunal ersättning från hemkommunen innan vi går vidare med ansökan.

Mellan 10–20% av eleverna är obehöriga på punkten ”har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”. Andelen som erbjuds plats på yrkesutbildning beror alltså helt och hållet på hur stor urvalsgruppen (punkt 2) är vid varje tillfälle för varje yrkesutbildning. Om det finns 50 behöriga elever till en utbildning med 25 platser tas 50% av eleverna in. Om det finns 25 behöriga elever till en utbildning med 25 platser tas 100% av eleverna in. Verksamheten är mycket flexibel och anpassar utbildningsutbud, platser och starter utifrån elevunderlag och budget.

4. **Hur ser målgruppen ut som söker?** Ålder, kön, utrikes/inrikes född?
Svar: Verksamheten har inte (och ska inte ha) dokumentation på om eleverna är inrikes- eller utrikesfödda. Majoriteten av eleverna som söker till gymnasiala allmänna kurser är mellan 20–30 år medan det är lite större variation till yrkesutbildningarna, de flesta är mellan 20-40 år. Inom gymnasiala allmänna kurser är det ca 35% män och 65% kvinnor, inom yrkesutbildningar 45% män och 55% kvinnor.
5. **Hur många av de antagna fullföljer studierna?**
Svar: Av kursdeltagarna (inte individer) på gymnasiala allmänna fullföljer ca 70–75% sina kurser. Inom de gymnasiala yrkesutbildningarna fullföljer ca 90% utbildningen, men det varierar mellan 75–100%.
6. **Vilka är anledningarna till avhopp?**
Svar: De vanligaste anledningarna är: personliga skäl, okända skäl (elev uteblir från undervisning tre veckor eller mer), andra studier och arbete. Andra studier är vanliga på allmänna kurser, arbete är vanliga på yrkesutbildningarna.

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

Finansiering under studietiden:

1. Hur finansierar de studerande sina studier?

Svar: Studiebidrag, studielån och studiestartsstöd via CSN är vanligast.

En elev kan också få beviljat att studera under ett år när de är inskrivna på Arbetsförmedlingen inom etablering eller jobb- och utvecklingsgarantin samt ungdomsgarantin. Det är mycket vanligt under SFI-studier, men mindre vanligt under andra studier. Elever som har sjukdomar eller funktionshinder kan också bli beviljade av Försäkringskassan att studera med aktivitetsersättning.

2. Om personen börjar studera med Studiestartsstöd – är det då större risk att just dom hoppar av utbildningen när stödet tar slut?

Svar: Nej, när veckorna är slut så är det många som fortsätter med studiemedel om de behöver mer tid. Men studiestartsstöd är viktigt för att komma i gång med studierna.

3. Hur vanligt är det att en person får avslag på sin ansökan om Studiestartsstöd? Vilken är vanligaste anledningen i så fall?

Svar: Det är inte så vanligt, men orsaken är att de i så fall inte uppfyller kravet om att ha varit inskriven 6 månader som öppet arbetslös inom Arbetsförmedlingen. Många tror att de är inskrivna men de kan stå som förhindrade att arbeta och då går det inte. Under pandemin togs den regeln bort, men nu är den tillbaka igen och det blir fler som får avslag.

Målgrupp försörjningsstödstagare och dess utbildningsnivå:

1. Hur stor andel av försörjningsstödstagarna har en gymnasieutbildning?

Svar: Nedan följer en sammanställning på utbildningsbakgrund hos sökande på Vuxen & Integration och Vuxenenheten Försörjningsstöd. Kriteriet har varit svensk gymnasieutbildning i minst 2 år. Data är sammanställd i början av september 2022. Underlaget är hämtat från journal, dvs uppgifter från den sökande. I några fall saknades information kring utbildningsbakgrund. Bortfallet bedöms inte påverka nedan utfall i någon större utsträckning.

Vuxen & Integration har identifierat 429 individer. Av dessa har totalt 8 individer svensk gymnasieutbildning på minst 2 år, dvs 1,9%.

Vuxenenheten har identifierat 438 individer. Av dessa har totalt 188 individer svensk gymnasieutbildning på minst 2 år, dvs 42,9%.

Totalt på Försörjningsstöd så har vi 22,6% individer som har svensk gymnasieutbildning på minst 2 år.

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

2. I hur stor grad är gymnasieutbildning betydande för denna målgrupp för att kunna få ett arbete?

Svar: Det kan tyckas att det är självklart att en gymnasieutbildning generellt är en förutsättning för att få ett arbete, men efterfrågan på enklare arbete, tidigare arbetslivserfarenhet, personlig lämplighet, kontakter m.fl. är ibland minst lika viktiga. För de flesta yrken är dock en gymnasieutbildning ett minimikrav.

En stor del av våra försörjningsdeltagare som är "nya" i Sverige har ingen gymnasieutbildning. De är inte färdiga med SFI (svenska för invandrare) och kan därmed inte heller gå vidare till högre nivå av studier på Vuxenutbildningen, som grundläggande svenska. Färdig SFI (tillräckligt god svenska) är också en viktig förutsättning för att kunna påbörja och klara av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar, som kan leda till arbete.

3. Varför är inte alla försörjningsstödstagare inskrivna på Arbetsförmedlingen?

Svar: De flesta personer som uppstår försörjningsstöd är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Det gäller även personer med olika funktionsnedsättningar, förutsatt att det finns förutsättningar att klara av ett anpassat arbete i viss grad. Om individen upplever sig sakna arbetsförmåga och/eller vården bedömer att individen för tillfället saknar arbetsförmåga så bör personen enligt Arbetsförmedlingen inte vara inskrivna hos dem. De menar att det till och med kan missgynna personen att fortsatt stå inskriven. Detta då uppföljningar med dessa personer inte sker. Vid återinskrivning när arbetslinjen åter är aktuell, görs en ny bedömning om vilket stöd individen är i behov av.

Vi upplever att samverkan med Af brister avseende personer med funktionsnedsättningar eller med arbetshinder. Bristen i samverkan är större för personer som inte behöver skydda sin SGI (sjukpenninggrundande inkomst) eller A-kassa och enbart har kommunen som försörjning.

Det finns dock godtagbara skäl att inte stå till arbetsmarknadens förfogande och ändå ha rätt till försörjningsstöd. Det finns en rad olika orsaker till att människor inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande, nedan följer de vanligaste:

- Fysiskt och/eller psykisk ohälsa av svårare karaktär - ska styrkas med läkarintyg
- Missbruk
- Språksvaga

4. Varför kan inte försörjningsstödstagare studera en gymnasieutbildning med försörjningsstöd?

Svar: Försörjningsstödet hela grund bygger på att biståndet är ett skyddsnät för den som har tillfälliga försörjningssvårigheter.

Vuxna studerande bör normalt sett anses få sina behov tillgodosedda genom de stödformer som finns inom studiemedelssystemet. Bistånd ska beviljas endast om starka sociala eller medicinska skäl föreligger, om behovet är tillfälligt och i

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025

akuta situationer. Undantagna från huvudregeln är ungdomar under 21 år, som under grundskole- eller gymnasieutbildning bor i föräldrahemmet eller av godtagbara skäl flyttat hemifrån, och där föräldrarna inte kan fullgöra sin försörjningsskyldighet. Till dessa ungdomar kan bistånd beviljas om starka sociala och/eller medicinska skäl föreligger, om behovet är tillfälligt och i akuta situationer.

I bedömningen tas särskild stor hänsyn till om den enskilde kan försörja sig på annat sätt till exempel om kapacitet finns att erhålla ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller om studier kan avvaktas till dess att den enskilde har möjligheten att försörja sig genom studiemedelssystemet.

I vissa särskilda fall kan personen studera och samtidigt uppbära försörjningsstöd.

Studiestartsstöd

Studiestartsstöd är ett bidrag som vissa arbetslösa kan få under en kortare tid för att studera på grundskole- eller gymnasienivå och därmed öka chanserna till jobb. Det är hemkommunen (Vuxenutbildningen) som i första hand bedömer vilka som tillhör målgruppen för studiestartsstödet.

För att den sökande ska ha rätt till studiestartsstöd måste personen uppfylla vissa krav. Även utbildningen måste uppfylla särskilda krav. Några av kraven utreds av hemkommunen, resten utreds av CSN.

För att ha rätt till studiestartsstöd måste individen under de senaste tolv månaderna ha varit arbetslös i sammanlagt minst sex månader. Detta innebär att personen behöver vara inskriven på Arbetsförmedlingen och följt sin planering. Personer som uppbär studiestartsstöd kan ansöka om kompletterande ekonomiskt bistånd. Detta innebär att våra invånare har möjlighet inom ramen för studiestartsstöd att studera med ekonomiskt bistånd.

Aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen

Individer kan inom ramen för Arbetsförmedlingens insatser erbjudas diverse arbetsmarknadsutbildningar, oftast kortare kurser till bristyrken. Det är Arbetsförmedlingen som fattar beslut om detta. Under denna period uppbär personen aktivitetsstöd (ej studiemedel). Personer som deltar i arbetsmarknadsåtgärder kan ansöka om kompletterande ekonomiskt bistånd, då det anses vara en arbetsmarknadsåtgärd.

Malin Krantz
Kommundirektör

Linus Lindblad
Utredare

Tjänsteskrivelse

8(8)

2022-09-27

Dnr KS 2022/00025